NAŠ TEDNIK

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETO XXIV / ŠTEVILKA 11 CELOVEC, DNE 16. MARCA 1972 CENA 2.50 ŠILINGA

Dve važni odločitvi

Po dolgih razgovorih so se zedinile vse tri v koroškem deželnem zboru zastopane stranke o novi ureditvi koroške občinske strukture. Rezultat se ne ujema popolnoma s prvotnim načrtom, ki ga je objavila deželna vlada, ampak je očividno kompromisni sporazum koroških političnih strank.

Glavni cilji zlaganja občin so po besedah deželnega glavarja prostorsko načrtovanje, podvig gospodarstva, ustvarjanje večjih središč in demokratizacija. Stališče k tem vprašanjem smo zavzeli že v eni prejšnjih številk NT.

Zanima nas ob tej odločitvi vprašanje, v koliko se je upošteval narodnostni položaj južne Koroške. Ob objektivni presoji rezultata moremo ugotoviti, da so se politične stranke očividno ozirale tudi na svojstvene razmere na dvojezičnem ozemlju. Tako zadržanje vidimo v dejstvu, da so ostale nespremenjene občine Hodiše, Škofiče, Bilčovs, Sele, Šmarjeta v Rožu, Škocijan in Globasnica. Vendar se zdi, da do rešitve ni privedlo le upoštevanje narodnostnega vprašanja, ampak v veliki meri strankarski interesi. V strankarskih krogih prevladuje namreč mnenje, da manjšini priključitev večinoma slovenskih k večinoma nemškim občinam ne škoduje. Kot primer navajajo nekdanjo priključitev občin Blato in Libuče k občini Pliberk. Ta argument so vnašali predvsem v vprašanje nove ureditve občine Borovlje. V Borovljah je bil namen ustvariti večje središče s priključitvijo občin Sele, Slovenji Plajberk, Šmarjeta v Rožu in dela občine Svetna vas. Finančne prednosti pa bi dosegli le, če bi število prebivalcev prevalačilo 10.000. Ker to ni bilo možno, so načrt opustili. Brez dvoma pa so ravno v tem primeru upoštevali tudi narodnostno vprašanje.

Kljub temu pa moramo ugotoviti, da so se na narodnostni moment veliko premalo ozirali. Zgovorni dokazi so združevanje občin Brdo s Šmohorjem, Borovlje in Slovenji Plajberk, Beljak z Marijo na Zilji, Bekštanj in Ledince, Vrba in Loga vas ter Radiše z Žrelcem (glej stran 4). Taka ureditev nosi v sebi kal še močnejše asimilacije in zato se z njo ne strinjamo.

Spet enkrat pa moramo z vso odločnostjo povedati, da so koroške stranke pri urejanju življenjsko važnih vprašanj slovenske manjšine, kakor je to nova ureditev občinske strukture, prešle zastopstvo koroških Slovencev. Obljube, da se morajo rešiti vsa vprašanja, ki se tičejo manjšine, v sodelovanju z njo, postanejo ob takih dejstvih farsa. Ponovno je padla važna odločitev brez sodelovanja koroških Slovencev in ponovno se bodo ti morali ukloniti diktatu, kljub temu, da bi moralo služiti združevanje občin — po besedah odgovornih — demokratizaciji.

Kakor razberemo iz koroških časopisov, pa stojimo pred odločitvijo tudi v vprašanju dvojezičnih napisov. Zvezni kancler Kreisky se je že dvakrat razgovarjal z deželnim glavarjem Simo o tej v državni pogodbi koroškim Slovencem zajamčeni pravici. Deželni glavar mu je predložil že načrt, ki so ga izdelali deželni uradniki, seveda brez sodelovanja Slovencev. 5. aprila pa bo razgovor zveznega kanclerja z zastopniki manjšine o vprašanju dvojezičnih napisov. Mi pričakujemo odprte razgovore, pri katerih se bo upoštevalo mnenje koroških Slovencev.

Izjava deželnega glavarja Sime

Po koroškem glasilu socialistične stranke „Kärntner Tageszeitung“, 59, nedelja, 12. marec 1972, str. 1/2, povzamemo naslednje:

V soboto je govoril deželni glavar Hans Sima v Delavski zbornici v Celovcu pri deželnem zborovanju sodelavk socialističnih žena Koroške. Obravnaval je tudi vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov:

KTZ piše uvodoma: **„Pri pogovorih, ki so bili pred kratkim na Dunaju med deželnim glavarjem Hansom Simo in zveznim kanclerjem dr. Brunom Kreiskym, so sprejeli kot realen in uporaben predlog študijo, ki so jo izdelali v uradu koroške deželne vlade za rešitev še odprtih vprašanj dvojezičnih krajevnih napisov, ki jih predvideva avstrijska državna pogodba. Zvezni kancler se bo še pogovarjal — v navzočnosti deželnega glavarja Sime — 5. aprila 1972 na Dunaju z zastopniki koroških manjšinskih organizacij o tem vprašanju.“**

Deželni glavar je obrazložil načrt koroške deželne vlade za dvojezične krajevne napise. Ker koroški Slovenci odklanjajo ugotavljanje manjšine, so morali najti kriterije za „zadovoljivo rešitev“. Deželni glavar je poudaril, da more torej biti „vrhovno načelo lastno priznavanje manjšine“. Študija sloni na podatkih ljudskega štetja 1961, ki je imelo posebno rubriko **„občevalni jezik“** (Umgangssprache; torej ne „materinščina“, op. ur.). **Dvojezični krajevni napisi bi torej prišli v poštev za vse tiste kraje, ki so imeli takrat 20 odstotkov in več „slovenščine“, in sicer v vseh mogočih oblikah. Sima je poudaril, da se taka rešitev „po vaseh“ nikakor ne bo spremenila zaradi združevanja občin.** Preosnova koroških občin nikakor ne bo vplivala na druge pravice in zahteve koroških Slovencev. Deželni glavar je tudi opozoril na obstoječo ureditev manjšinskega šolskega vprašanja, na odlok o uradnem jeziku, na podporo kulturnim in socialnim organizacijam koroških Slovencev in na splošno pomoč deželne vlade južnokoroškemu prostoru.

Vabilo na

SPOMINSKO SLAVNOST

OB 30-LETNICI IZSELJEVANJA KOROŠKIH SLOVENCEV

ki jo prirejata Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo v nedeljo, 16. aprila 1972, s pričetkom ob 14.30 v veliki dvorani celovškega Doma glasbe.

Na sporedu bodo govori, recitacije in petje.

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, pri zastopnikih farne mladine ter v Celovcu v knjigarni „Naša knjiga“ in v pisarnah NSKS in KKZ.

Prireditveni odbor

Sporazum med finančnimi ministri držav članic EGS

Na zasedanju finančnih ministrov držav članic Evropske gospodarske skupnosti so danes dosegli okvirni sporazum o razvoju gospodarskega in monetarnega združevanja. Po oceni udeležencev sestanka odpira današnji sporazum zelo vzpodbudne perspektive za proces evropske integracije.

Ministri so dosegli dejansko enotnost pogledov glede smernic gospodarskega in monetarnega sodelovanja, ki naj temelji na spoštovanju strogega paralelizma med konjunkturnimi politiki in posegi na monetarnem področju. Z drugimi besedami je bilo ugotovljeno, da je nemogoče ohraniti monetarno stabilnost in red v okviru EGS brez uravnovešenega razvoja gospodarstva v posameznih državah članicah. Iz tega sledi tudi ugotovitev, da bi koordinacija gospodarskih politik ne bila učinkovita brez vzporedne akcije, ki bi preprečevala disharmonije ter omogočala uravnovešen razvoj vseh področij skupnosti.

Sporazum med drugim predvideva, da bodo osrednje banke šesterice do 1. julija letos znižale mejo nihanja med valutami skupnosti od sedanjih 4,5 odstotka na 2,25 s perspektivo, da bi se čimprej vrnili k položaju izpred mednarodne monetarne krize, ko je bila marža nihanja omejena na 1,5 odstotka. V ta namen bodo morale osrednje banke poseči na valutnih tržiščih posameznih držav po sporazumno določenih načelih.

Glede spornega predloga o ustanovitvi „evropskega fonda za monetarno sodelovanje“ bo ministrski svet sklepal do konca leta na podlagi obširnega poročila, ki ga bosta pripravila do 30. junija letos monetarni odbor in odbor guvernerjev osrednjih bank. Kar zadeva ukrepe za okrepitev koordiniranja konjunkturnih politik so na današnjem zasedanju sklenili ustanoviti poseben nadnacionalni odbor, v katerem bi bili po en predstavnik vsake države članice ter zastopniki komisije in specializiranih organizmov. Prvenstvena naloga tega odbora bo uskladiti srednjeročne gospodarske in finančne politike članov šesterice.

Ob zaključku zasedanja so izjavili, da je EGS ponovno začela z delom „ob upoštevanju nove realnosti. Končni cilj ostaja realizacija evropske valute.“

Slovenska skupnost na Tržaškem o bližnjih volitvah

Izvršni odbor Slovenske skupnosti, ki se je sestal na redni seji v sredo, 1. marca 1972, je sklenil navezati takojšnje stike z vsemi slovenskimi političnimi organizacijami v deželi z namenom, da bi vse te organizacije zavzele enotno stališče, kar zadeva pravkar razpisane državnozborske volitve. Izvršni odbor je izrazil prepričanje, da zahteva sedanji kočljivi notranji politični položaj v državi največjo preudarnost, ker bi vsak napačen in nepremišljen korak utegnil tudi usodno oširiti in ohromiti vse napore, ki so bili zlasti v zadnjem času storjeni za rešitev odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Slovenska skupnost je namreč prepričana, da bi vsak odklon od demokratične metode, ki je bila uzakonjena z republikansko ustavo in je sad odporniškega gibanja, pomenil veliko nevarnost za obstoj in razvoj slovenske manjšine.

Na seji izvršnega odbora je deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka sporočil, da je vložil na deželni odbor resolucijo, v kateri zahteva, naj posreduje za čimprejšnji razpis volitev v kmečko bolniško blagajno za tržaško pokrajino, s čimer naj bi se končala dosedanja več kot desetletna komisarska uprava. Slovenski svetovalec je obenem zahteval, naj deželni odbor pojasni vzroke, zaradi katerih so bile že napovedane volitve odložene.

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je tudi potrdil stališče, ki ga je dr. Štoka zavzel v deželnem svetu, ko je ta že tretjič izglasoval zakon o ustanovitvi posebnega seznama kmetovalcev. Odbor je namreč prepričan, da gre za pomembno pridobitev kmečkega prebivalstva, ki bo tako lahko učinkoviteje branilo svoje interese.

SLOVENSKI ZNAK ZA PARLAMENTARNE VOLITVE

V soboto, 4. marca, je Slovenska skupnost vložila na notranjem ministrstvu v Rimu svoj volilni znak z lipovo vejico ter napisom „Unione Slovena - Slovenska skupnost“, kar je po zakonu predpogoj za nastop na volitvah za poslansko zbornico. Obenem si je zagotovila pravico do vložitve svojih list v okrožju XI (Videm - Gorica - Pordenone - Belluno) ter XXXII (Trst).

Za volitve v senat ter vložitev list s svojimi kandidati strankam ni treba polagati nobenih znakov ter rok še ni zapadel. Kandidatne liste pa bodo morale stranke predložiti v času od 13. do 23. marca.

Živčna vojna v Nemčiji

Živčna vojna v Nemčiji zopet narašča. Medtem ko se je Adenauerju razmeroma hitro po drugi svetovni vojni posrečilo razmerje na političnem in gospodarskem polju z zapadnim svetom, predvsem z Ameriko, urediti, na vzhodu kljub obisku v Moskvi ni uspel.

Tekom minulega leta pa sta kancler Willy Brandt in njegov zunanji minister Scheel uspela skovati pogodbo s Sovjetsko zvezo o obojestranski obveznosti nenapadanja in s Poljsko pogodbo o zapadni meji poljske države. S temi pogodbami bi Nemčija napravila črto pod drugo svetovno vojno in priznala polomijo, v katero je Hitler zapeljal ves nemški narod. Za predstavnike nemškega naroda je bil podpis na teh dveh pogodbah zelo težak. Seve podpis pa še ne zadostuje za veljavnost pogodbe. Pogodbe mora odobriti še nemški parlament.

V nemškem parlamentu je imela Brandtova vlada že od vsega početka le majhno večino. Desničarska opozicija je pričela hudo živčno vojno proti vladi in živčna napetost je povzročila celo izstop Brandt-Scheelovih poslancev iz vladne koalicije in njih pridružitev k opoziciji. Začasno razpolaga vlada v parlamentu samo z 249 glasovi in opozicija z 248 poslanci.

Sovjetska zveza in Poljska sta zagrozili Zapadni Nemčiji, če parlament pogodb ne odobri, Amerika, Anglija in Francija izražajo veliko zaskrbljenost, ker so vse računale z nemško odobritvijo pogodb z vzhodnima državama.

Nixon pripravlja romanje maja meseca v Moskvo. Ali bo to potovanje uspešno, če nemški parlament reče svoj „Njet“. Bo li to pričetek nove hladne vojne med Zahodom in Vzhodom?

Manjšinsko vprašanje več kot člen 7

Koroški Slovenci smo zastopali vedno stališče, da bi morala biti koroška deželna vlada glede realizacije člena 7 državne pogodbe bolj iniciativna. Odklanjali smo izgovore, da spadajo vprašanja člena 7 izključno le v kompetenco zvezne vlade na Dunaju. Z argumenti, ko se je izgovarjal v zvezi z manjšinskimi vprašanji Celovec na Dunaj, Dunaj pa na Celovec, se je v preteklosti uspešno zavlačevala realizacija člena 7. Da to ne le na račun manjšine, temveč tudi na račun Avstrije, je dokazal tudi članek mednarodno priznanega strokovnjaka za manjšinska vprašanja dr. Veiterja pod naslovom: „Was Österreich im Ausland schadet" v celovški „Kleine Zeitung".

Da more koroška deželna vlada glede uresničitve manjšinskih določil podvzeti tudi konkretne korake, dokazuje odllok z dne 19. avgusta 1968, ki ga je razposlal urad koroške deželne vlade v zvezi s priznanjem slovenščine kot uradni jezik okrajnim glavarstvom Šmohor, Beljak, Celovec in Velikovec. Prav tako je prišlo tedaj do začasne rešitve glede uporabe slovenščine na občinskih uradih dvojezičnega ozemlja. Da gre v obeh primerih za provizorično rešitev, je razvidno iz tega, da bi bila pripravljena urediti deželna vlada sedaj vprašanja slovenskega uradnega jezika z odredbo ali celo z zakonom.

Pred kratkim je bil predložen uradu zveznega kanclerja na Dunaju osnutek za ureditev dvojezičnih napisov, ki je bil izdelan prav tako od urada koroške deželne vlade. Vse te iniciative potrjujejo ponovno, da ima koroška deželna vlada vse možnosti, da pospeši postopek realizacije člena 7 ter da je za izvedbo manjšinskih določil soodgovorna. Glede tega je bilo v preteklosti veliko zamujenega ter smo mnenja, da bi morala vsa vprašanja člena 7 biti urejena v sodelovanju s prizadeto manjšino že pred 10. oktobrom 1970. Avstrija bi mogla ob praznovanju 50. obletnice koroškega plebiscita izjaviti ob navzočnosti predstavnikov koroških Slovencev, da je uredila manjšinska vprašanja tako, da bi mogla služiti rešitev za zgled tudi drugim državam v Evropi. Takó pa se je položaj po plebiscitnih proslavah le zaostril, Avstrija pa mora slišati sedaj očitek celó iz ust strokovnjakov za mednarodno pravo, da je le še Francija manjšinska vprašanja slabše uredila kot Avstrija.

Tak je položaj danes. Kakšen bo v bodoče, pa bo zaviselo od tega, ali bo pritegnjena k reševanju še odprtih vprašanj tudi manjšina, ali pa bo obveljala dosedanja praksa, s katero je država vsilila kratkomalo vse ureditve. Tak način reševanja manjšinskih vprašanj vsebuje seveda le novo kal za nemire v deželi, ki bi jih bilo treba zmanjšati, ne pa s takimi in podobnimi rešitvami stopnjevati.

V ospredju problemov je sedaj, kot dokazuje to tudi za 5. april 1972 napovedani razgovor s predstavniki manjšine, ureditev dvojezičnih napisov. Ker gre pri tem za kočljivo vprašanje, je potrebno, da začne Avstrija reševati po zgledu nekdanje južnotirolske komisije vprašanja člena 7 z rednimi zasedanji odbora, ki bi mu pripadali predstavniki v koroškem deželnem zboru zastopanih strank, zastopniki koroških Slovencev in strokovni izvedenci za manjšinska vprašanja. O sestavu odbora, ki bi se sestajal pod predsedstvom deželnega glavarja, bi se morala deželna vlada z manjšino zediniti. Tak odbor, ki ga je manjšina pri kontaktnih razgovorih na Dunaju že večkrat predlagala, bi se moral globalno baviti z vsemi vprašanji manjšinske zaščite ter pripraviti skupno za zvezno vlado na Dunaju temeljito izdelane predloge. Ta način reševanja manjšinskih vprašanj bi mogel dati tudi dosedanjim — žal zelo redkim — kontaktnim razgovorom na Dunaju novo vsebino.

Avstrija je dala Združenim narodom generalnega tajnika. Njegova glavna naloga je, da služi s prizadevanji za pravično ureditev spornih vprašanj ohranitvi in utrditvi miru v svetu. Temu vzvišenemu poslanstvu je Avstrija moralno dolžna služiti najprej v lastni državi.

Dr. V. Inzko

Avstrijski militarizem poveličuje pretepače

Zadeva leži sicer že nekaj časa nazaj, a še vedno ni zaključena. Je pa zelo aktualna za Koroško, o kateri pravijo, da tam zori toleranca ter da teče strdeno narodnostno sožitje in mleko tisočletne širokogrudnosti.

Koroška pa ni samo dežela narodnostnega sonca. Je tudi dežela pesti, težkih, iz svojevrstne rjavkaste mase, prsti, ki zamorejo hudo udariti, predvsem, kadar zadenejo glave ali kosti koroškega Slovenca. In tako se zgodi, da se ti v takem primeru zdrobi marsikatera kost, ker si pač Slovenec, ki si upa nekaj več kot spregovoriti slovensko besedo tam nekje v zadnjem slovenskem hlevu.

Zgodilo se je pred nekaj meseci v celovški kavarni „Kosta". Skupina Slovencev iz okolice Železne Kaple se je v omenjeni kavarni „drznila" spregovoriti v slovenščini. Pa se je vrsta celovških pobalinov čutila ogrožena v svoji koroški eksistenci.

Rezultat je bil, da so enega od Slovencev, vojaka Andreja Virnika, pretepli tako hudo, da je dobil možganski pretres. Policija, ki so jo takoj priklicali na pomoč, je hvalevredno ukrepala in zabasala enega teh pobalinov. Drugi so ušli. Andrej Virnik pa je moral v vojaško bolnico kasarne Lendorf, kjer je ravno služil vojake, in tam ležal šestnajst dni.

Naš Andrej je torej ležal na ambulanci. Ko pa je zvedel neki „Offizierstellvertreter", v Lendorfski ambulanci prava koroška nevihta: Dotični strežnik je začel zmerjati Slozakaj so Virnika pripeljali sem, je izbruhnila venca, ki se je drznil v Celovcu, oprostite, v Klagenfurtu spregovoriti „po domače", ga pošiljal čez Karavanke ter slednjič menil, da zaslužijo ljudje, ki pobijajo sodeželana druge narodnosti, višji čin.

Te in podobne izjave je bruhal iz sebe avstrijski podoficir, bruhal na koroškega Slovenca. Ali: Če sem ob začetku rekel, da je zadeva že precej stara, pa je kljub temu aktualna, da, celo značilna. Značilna za avstrijsko vojaščino, o kateri se v zadnjem času toliko govori oziroma piše. Naš „Bundesheer" dejansko zavzema važen prostor v naši državi. Toda duh, ki preveva možgane avstrijskih militaristov, je gnil; le-ta gniloba pa prihaja še večji del iz časa „2. svetovne svinjarije".

Govori se sicer o reformi našega vojaškega aparata in minister „Lü" sestavlja neke načrte za tisto reformo. Ne pa spregovori o dejanski atmosferi, ki vlada v raznih avstrijskih, posebno pa koroških kasarnah. Zakaj ne? Ker noče! Avstrijsko časopisje sicer ve pisati po strani dolge članke o naši vojaški mizeriji, ali žurnalisti ne nakažejo navzočnosti tega rjavega mišljenja. Nočejo pač razkrinkati samih sebe, kajti kdo bo udarjal v svoj lastni obraz?

janko kulmež

Mir v „črnem" Sudanu?

Predstavniki sudanske vlade in črnskih upornikov na jugu so dosegli sporazum o prenehanju stalnih sporov in oboroženih spopadov. Sporazum sta potrdila sudanski predsednik Džaafar Numeiri in polkovnik Joseph Lagu, vojaški poveljnik upornikov. Pogovori o prenehanju prelivanja krvi so se odvijali v Adis Abebi, glavnem mestu Etiopije, ki je tudi nudilo zavetišče številnim črnskim beguncem.

Na črnskem jugu bodo ustanovili tri upravne enote: Bar el Gazal, Gornji Nil in Ekvatorija. Črnski prebivalci si bodo sami izvolili svoje zastopnike.

S tem sporazumom bi mogli doseči konec ene najbolj krvavih vojsk zadnjih let, ki je trajala vse od proglasa sudanske neodvisnosti, torej skoraj 17 let. To „pozabljeno vojno" so vojevali krščanski in animistični črnci proti mohamedanskemu in arabiziranemu severu. Sudanske oblasti so skušale zadušiti upore v krvavih bojnih pohodih, niso pa mogli premagati črnih partizanov, ki so se imenovali po neki strupeni kači anja-nja.

V začetku 1956 je postal Sudan neodvisen. Maršal Abud je uvedel centralistični režim, v katerem seveda ni bilo prostora za posebne želje črncev. Del črnskih voditeljev so pomorili, nekateri so zbežali v sosednje črnske dežele. Sudanska oblast je dobivala podporo od raznih arabskih, pa tudi evropskih držav, medtem ko so bili črnski partizani pretežno navezani na lastne sile. Leta 1964 so strmoglavili maršala Abuda, nova oblast je obljubila črncem pogajanja, ki pa so se razletela zaradi zavlačevanja in ponovnih vojnih zločinov vladnih čet. Leta 1968 so Sudanci ubili enega črnskih voditeljev, Williama Denga, čemur je sledil še hujši pritisk arabiziranih nad črnskim prebivalstvom, pa tudi partizansko gibanje se je okrepilo, tako politično kot vojaško. V sosednjih deželah so ustanovili več začasnih vlad.

Leta 1969 je vojaški prekuc spravil na oblast generala Numeirija, ki je sicer priznal zgodovinska nasprotja med severom in jugom ter se zavzemal za pogajanja s črnskimi uporniki. Zaradi trdih zahtev na obeh straneh, zlasti pa zaradi trme nekaterih kartumskih vojaških in političnih prvakov ni prišlo do nobene zboljšave. Vladna vojska v južnih pragozdovih ni mogla izvojevati zmage, v njenih rokah so bila samo glavna središča, uporniki pa zaradi prehudih žrtev in naraščajoče brezbrižnosti in pritiska v sosednjih državah tudi niso mogli doseči večjih uspehov. Vse to je privedlo do zadnjih pogovorov, ki so se, vsaj začasno, končali v obojno korist. Nastajajo pa seveda upravičeni dvomi, če bodo kartumski oblastniki sledili koraku predsednika Numeirija, ki se je s tem premirjem zameril tudi raznim arabskim državam. Predvsem nameravana konfederacija z Egiptom, Libijo in Sirijo, se je zavlekla za zdaj v nedogled. Sudan bi zaradi kmetijskega bogastva, pa tudi zaradi rudnin mogel iz miru skovati boljšo prihodnost za svoje državljane. Primer Irak pa seveda vznemirja. Iraška vlada je zaradi svoje trme uničila premirje s kurdskimi borci za svobodo. Zastopniki trde linije v Sudanu bodo najbrž tudi skušali povzročati težave Numeirijevemu režimu, ki nikakor ne sloni na trdnih opornikih. Premirje tudi predvideva, da bi se vključili partizani anja-nja v sudansko armado, njihovi častniki naj bi bili enakopravni. Čeprav črnci niso dosegli tega, kar so prvotno nameravali, namreč popolne odcepitve od Kartuma, pomeni novo stanje zanje vendar močno zboljšanje. Dolgotrajni boji in vojni zločini so zahtevali namreč med črnskim prebivalstvom več kot milijon žrtev. Žalostno je tudi dejstvo, da se Organizacija združenih narodov nikoli ni bavila s tem vprašanjem, ker da je „notranjesudanska zadeva".

Proces Auschwitz: Obtoženca oproščena

Zadnji petek so dunajski porotniki po sedmih tednih sodnega postopka in šestih urah zaključnega posvetovanja oprostili Walterja Dejaca in Fritza Ertla, gradbena mojstra v koncentracijskem taborišču v Auschwitzu. Porotniki so zavrgli obtožbo, da sta postala obtoženca sokriva množičnega umora s tem, da sta napravila načrte za plinske celice in krematorije. Zavrgli so tudi obtožbo, da sta postala tudi samo „deloma" sokriva, pri Ertlu so se porotniki naslonili na „Befehlsnotstand" (ker da je menda opravljal svojo dolžnost samo pod pritiskom povelja). Oprostili so tudi Dejaca obtožbe, da je kriv nekaterih posameznih umorov.

Že med postopkom je bilo „težko dokazati", da sta obtoženca napravila načrte za plinske celice in krematorije. Sodišče je imelo sicer na razpolago načrte, ki sta jih osnovala, zagovarjala pa sta se, češ da nista vedela, čemu služijo načrti. Čeprav je državni tožilec Kresnik lahko dokazal Dejacu, da je napravil s poveljnikom kaceta Auschwitz študijsko potovanje v taborišče Kulmhof, ta dokaz porotnikom ni zadostoval, da bi ga „mogli" obsoditi.

Državni tožilec Kresnik je prijavil takoj po oprostitvi svoj priziv.

Lahko bi torej človek rekel, niso imeli dovolj dokazov. Lahko bi še pripomnil, saj so ju zagrabili šele 26 let po koncu zadnje svetovne vojske. Lahko bi še dodal, volk je postal sit, koza pa je vendar ostala cela. Saj so se oblasti potrudile, da bi ju obsodile, pa ni bilo dovolj dokazov. Vprašanje pa vendar ostane. Zakaj so ju zagrabili šele leta 1971? In celo to menda samo na podlagi procesov, ki so bili v Nemčiji. In za nameč, to ni prvi proces proti Hitlerjevim pomagačem, ki se je končal z oprostitvijo obtožencev. Oprostili so že celo take obtožence, proti katerim se bi lahko nabralo dovolj dokazil za obsodbo. Nekaj takih postopkov so že „revidirali". A čudno je le eno. Včasih so tako nagli s sodnimi postopki, čeprav ni mogoče najti nobene krivde. V primerih pa, ko gre za množične umore, nekatere oblasti počivajo in čakajo trenutke, ko bi pokrila krvave rane preteklosti osat pozabe.

Le kaj bodo porekli v inozemstvu? Pa še to. 15. maja se bo začel postopek proti Lerchu. Le kako se bo končal?

Elektrarna Borovlje v gradnji

V četrtek, 9. marca, je bila svečana otvoritev gradnje dravske elektrarne z preusmeritvijo Drave v pomožno strugo. Ob tej priliki so Avstrijske dravske elektrarne (ÖDK) povabile vrsto gostov iz javnega življenja, med drugim so se povabilu odzvali namestnik deželnega glavarja dr. Weißmann, predsednik zbornic Stecher, Baurecht in Sodat ter predstavniki Dravskih elektrarn Slovenije.

Dir. Kugler in dipl. inž. Werner sta v svojih izvajanjih nakazala in razjasnila gradnjo elektrarne v Borovljah.

Elektrarna je tretja v vrsti „Srednja Drava" in bo dokončana 1975. Stroški znašajo 997,000.000 šilingov. Stroški so kriti do 25 odst. z lastnim kapitalom, ostalih 75 odst. pa pride po večini iz energijskih posojil (Energieanleihen).

Pri vasi Resnica bo zgrajen jez, ki bo zajezil Dravo v dolžini 11 km. Jezero bo segalo do elektrarne v Bistrici. Za zaščito južno ležečih področij je potreben nasip v dolžini 10 km in višini med 18 in 4 metri. Káplanove turbine bodo letno proizvajale 336 milijonov kWh. Tok bo speljan v dvojni napeljavi v Kelagovo transformatorsko postajo v Celovcu in tako vključen v deželno potrošniško mrežo. Z gradnjo so pričeli že lani jeseni. Izkopati je bilo treba novo provizorično strugo in odvoziti 370 tisoč kub. metrov zemlje. 85.000 m³ so uporabili za zaščitni nasip pri Svetni vasi. Nadalje je bil zgrajen dvotirni most in cesta.

Začasno dela na projektu 60 mož, leta 1973 pa bo zaposlenih 600 ljudi in stroji z 30.000 konjskimi silami (PS). Gradnja te industrije, ki so jo pričele ÖDK kljub temu, da gradijo elektrarno v Rožeku, ki stane 1 mliijardo šilingov in v Malti, za katero je potrebnih 5 milijard šilingov, daje zaposlitev domačim delovnim močem in industriji, služi zboljševanju infrastrukture, čistosti zraka, ščiti pred povodnjimi ter regulira talno vodo.

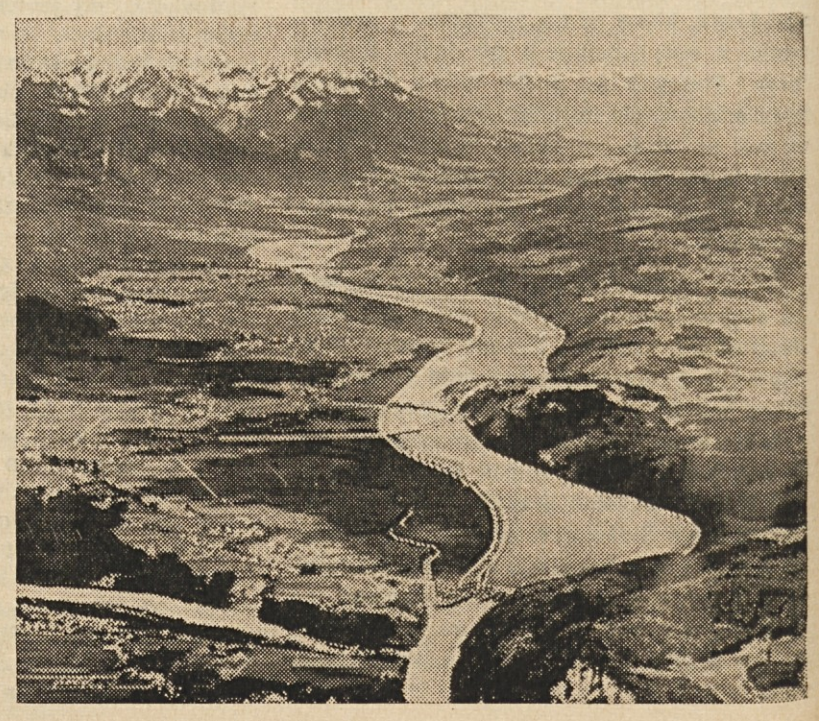

S črtkano linijo nakazana elektrarna v Borovljah in nasip, ki sega do Bistrice. Prav tako razvidno jezero.

Križev pot slovenskega pouka

Lojze Ude, Zgodovina slovenskega pouka na koroških osnovnih šolah od leta 1869 do danes, poseben ponatis iz zbornika „Osnovna šola na Slovenskem 1869—1969", Ljubljana 1969.

Koroški Slovenci smo splošno znani kot ljudje, ki se kaj radi opirajo določenih šeg in navad.

Ena od teh je, da se za kulturno in publicistično dogajanje — predvsem v naši matici — bore malo brigamo. Tako se je tudi zgodilo, da koroški slovenski tisk ni registriral niti dela, ki obravnava direktno probleme nas samih, Udetove razprave „Zgodovina slovenskega pouka na koroških osnovnih šolah".

Popraviti to zamudo in informirati naše bralce o tej publikaciji je častna dolžnost, kajti dr. Lojzeta Udeta poznamo že kot avtorja brošure „Teorija o vindišarjih", ki je leta 1956 izšla pri založbi „Drava". Leto poprej pa je v „Pedagoškem zborniku" objavil razpravo „Zgodovina slovenskega pouka na koroških ljudskih šolah".

Pričujoče delo je prikaz permanentnega križevega pota, ki hodimo koroški Slovenci, odkar je Marija Terezija uzakonila šolsko obveznost. Prikazuje nam, kako je trpela slovenščina in hirala v dolgi dobi utrakvistične šole, nam vsem znane kot institucija za ponemčevanje. Opisuje, kakšnih metod se je posluževala deželna in šolska oblast, le da je mogla čim bolj skrajšati slovenščini-materinščini odmerjeni učni čas na račun nemščine, katere znanje je „želja staršev". Zelo informativni sta poglavji o šolskih knjigah ter o učiteljstvu. Tako npr. opisuje izobrazbo učiteljiščnikov, ki je bila zelo pomanjkljiva in s tem bistveno pripomogla, da učenci niso obvladali materinščine. Omenja tudi, da so nemški učitelji imeli materialne prednosti, če so dokazali dobre učne napredke v nemščini.

V drugem delu razprave obravnava zgodovino šolstva po drugi svetovni vojni. Prikaže edini sončni žarek slovenskega pouka v zgodovini koroških Slovencev, uredbo z leta 1945. Le-ta pa je ugasnil z Wedenigovim odlokom. O sedanji ureditvi piše: „Manjšinski šolski zakon z dne 19. marca 1959 pomeni zanikanje vseh tistih načel, na katerih je bilo zgrajeno šolstvo po uredbi z dne 3. oktobra 1945, pomeni po vseh spremljajočih okoliščinah vrnitev v nemškonacionalistično, germanizatorično obdobje avstrijske zgodovine." — Kar dejansko tudi je.

Razprava „Zgodovina slovenskega pouka na koroških osnovnih šolah" je spričevalo in vizitka človeka, ki se je ves čas svojega življenja zanimal za probleme koroških Slovencev, jih zastopal povsod ter svoje študije objavljal v raznih zbornikih.

Kakor rečeno, zelo žalostno za nas koroške Slovence, če se do zdaj nismo zanimali za to publikacijo, ki je trenutno edina na tem področju. Moti edinole, da je premalo skic in tabel, kar bi bistveno pripomoglo k ponazoritvi dela. Upoštevati je tudi treba, da avtorju, po stari navadi avstrijskih arhivov, niso bili na razpolago vsi viri.

Hkrati pa naj bi bilo to delo tudi pobuda, da bi se tudi koroški šolniki, ki sedijo pri viru informacij, zganili, da ne bo treba reči po Prešernu: „V Celovcu je človek, ki noč in dan žre knjige, od sebe pa ne da nobene fige."

„Na klancu nam bo bolje"

Na kulturnem področju nam je bila matica vedno (in to ne samo slovensko govorečim Koroščem) kot zgled, ki smo ga po umetnostni višini le malokdaj dosegli. To je veljalo doslej predvsem za pevsko in gledališko umetnost.

Manj pa je Jugoslavija oz. Slovenija slovela kot proizvodnik filmov. Znano je bilo le, da je v Jugoslaviji bila filmska industrija več ali manj podrazvita.

Zato smo bili tem bolj presenečeni, ko smo doživeli v petek zvečer koroško premiero filma „Na klancu", ki so ga posneli po istoimenskem Cankarjevem romanu. Pri premieri navzoči režiser Vojko Duletič, glavna igralka Štefka Drolčeva, njena filmska in prava hčerka Lučka Drolc-Uršičeva, komponist Jože Privšek ter odgovorni za snemanje, Mile de Gleria so dali celovški predstavi slovesno obeležje.

Film „Na klancu" nam prikazuje težko življenje Francke, ki izve na lastnem ter na telesu svojih otrok brezupnost svojega hrenpenenja po boljšem in svobodnem življenju. Osebe, okoli katerih se vrši dogajanje, hkrati simbolizirajo življenje slovenskega naroda, ki se ne more znajti v svetu, kot ga je ustvarila industrializacija z vsemi posledicami. Mož zbeži v mesto, ker doma nima več kruha, otroci gredo za njim po svetu srečo iskat. Pa se nihče ne znajde in zato sanjajo o življenju, ki jim je bilo zabranjeno in o svetu, do katerega niso imeli pristopa.

Zapletavanje realnega življenja ter sveta sanj, vso simboliko Cankarjevega dela je Mile de Gleria s kamero znal odlično zajeti. Dialogov je malo, prevladuje simbolika, ki se vedno zopet ponavlja. Menjanje barvnega filma s črno-belim daje zanimiv kontrast ter znatno poživi sceno. Odlično uspelo je zajemanje simbolov s kamero ter pretiravanje šumov. Učinkovita je tudi glasba, za katero je dobil komponist Jože Privšek v Puli zlato Areno. Kljub vsej simboliki ter sanjavem svetu, v katerem se odigra ta film, le-ta nikoli ne zapade v sentimentalnost.

Po predstavi so stopili na oder še glavni ustvarjalci tega filma, ki jih je publika nagradila z burnim aplavzom.

Na publiko, ki je do zadnjega kotička napolnila dvorano celovškega „Volkskina", je napravil film močan vtis.

Kritika koroških časopisov je bila polna pohvale o filmu ter žalostno ugotovila, da se v nemško govorečem prostoru taki filmi ne proizvajajo. Slovenija je s filmom „Na klancu" ustvarila v petindvajsetih letih petdeset filmov in so jo zdaj povabili v Pariz, kjer bodo v kratkem praznovali petinsedemdesetletnico filmske zgodovine, kjer naj bi pokazala retrospektivo svojih filmov. Kot se je izrazil kritik v KTZ, bi bilo želeti, da bi v okviru kulturne izmenjave prikazali to retrospektivo tudi v Celovcu.

Varstvo kulturnih dobrin

Sredi novembra 1970 je generalna konferenca OZN za vzgojo, znanost in kulturo na svojem zasedanju v Parizu sprejela dogovor o ukrepih za prepovedi uvoza, izvoza kulturnih dobrin in prenosa lastninske pravice do njih. Ob sprejemanju dogovora je bilo naglašeno, da so kulturne dobrine eden glavnih elementov civilizacije in kulture narodov in da imajo svojo pravo vrednost samo, če so čimbolj znani njihov izvor, preteklost in okolje. Prav tako je naloga vsake države, da varuje kulturno dediščino. Za varstvo kulturnih dobrin so dolžni skrbeti muzeji, knjižnice, arhivi in varuhi zakonitosti.

Slovenija sodi med tiste dežele, ki hranijo v svojih muzejih, arhivih, starih cerkvah in samostanih dragocena umetniška in druga kulturno zgodovinska dela ter listine, toda ogromne slovenske in jugoslovanske kulturne dediščine so uvrstili v svoje zbirke tuji muzeji, od Dunaja, Gradca, do Budimpešte in Sofije. Veliko ropanje kulturnih dobrin po vsem svetu je omogočila druga svetovna vojna. Nekatere umetnine so države po vojni vračale lastnikom, precej se jih je izgubilo.

Namen mednarodnega dogovora je, da bi z njegovo pomočjo zagotovili kar najbolj zanesljivo varstvo za vse, kar je po dogovoru uvrščeno med kulturne dobrine: redke zbirke in primerke živalstva in rastlinstva, rudnin, anatomije, paleontološke zbirke, pričevanja o zgodovini, znanosti in tehniki, vojaški in socialni zgodovini, o življenju državnikov, mislecev, znanstvenikov in umetnikov narodnega pomena, dalje arheološke najdbe in odkritja, stare dragocene predmete, pomembna izvirna umetniška dela, redke rokopise in drugo.

Podpis dogovora za podpisnike pomeni, da se bodo borili proti osiromašenju kulturne dediščine doma in v drugih deželah. Podpisniki so dolžni zagotoviti učinkovito varstveno službo za kulturne dobrine. Predvidene so kazni za tiste, ki ne bi izpolnjevali določb podpisanega dogovora. Dogovor seveda ne ovira podpisnikov pri medsebojnem sporazumevanju o kulturnih dobrinah.

France Kropiunik: (2. nadaljevanje)

Na morje, oj, na morje Adrijansko!

Poraz kmečkega punta

Po obisku smo zavili v Planinski dom, misleč, da bomo tam dobili prenočišče. Pa se oglasi naš novi znanec in voznik gospod Kokli: »Spali boste pri meni in amen!« Ob vinu smo se dolgo razgovarjali s prijaznimi ljudmi. Kako prijetno je, če se prvič v življenju srečaš s prej neznanimi ljudmi, a ostanejo človeku v spominu kot dragoceni prijatelji. Zato se po tej poti g. Kokliju in njegovi ženki nadvse lepo zahvaljujemo za vso prijaznost, ter jih vabimo, naj pridejo k nam na Koroško.

Drugo jutro smo šli peš iz Vrsna v dolino. Prelep pogled je proti zapadu čez Kobarid v dolino proti Čedadu. Mogočni vrhovi planin: Rombon, Kolovrat, čisto zadaj Matajur. Po teh vrhovih se je odigravala tragedija prve svetovne vojne. Tukaj je bila prebita italijanska fronta in Avstrijci so podili Lahe čez Pijavo. Prej pa so še odjeknila imena Škabrijel, Sv. Gora, Sabotin, Doberdob. Koliko naše krvi se je razlilo na teh vrhovih, koliko mož počiva po raztresenih pokopališčih. Slovenski rod je moral dajati v prvi, kot tudi v drugi vojni krvni tribut za tuje interese.

Prišli smo v neposredno bližino Sv. Lovrenca, na malem griču, katerega je ožarjalo jutranje sonce, je Gregorčičev grob tik nad Sočo, lepo smo ga videli. Še zadnji pogled nanj in zavili smo proti vasi Kamno na glavno cesto. Avtobus nas je potem zapeljal do Tolmina.

Naš tovariš Čušin je v mladosti zidaril v Tolminu. Zanimalo ga je, kaj in koliko se je po toliko letih spremenilo. Prav veliko: nove ceste, celi novi bloki, moderna gostišča. V eno teh gostišč zavijemo. Iz lepega hladnega vrta imamo pogled na Mengarsko goro z malo cerkvijo. V tej cerkvici je pred 400 leti opolnoči zapel zvon in naznanil kmečkim puntarjem, pod vodstvom Ivana Gradnika, upor proti grajščakom. Le-ti so v boju proti grajščakom propadli. Uporнike so polovili in Ivana Gradnika in njegove v Gorici umorili.

Napisali smo znancem in domačim še nekaj razglednic. Gremo na pošto in še v nasproti pošte stoječo gostilno. Tam se nam je pridružil nek star suh možej. Ogovori nas v nemščini.

(Dalje prihodnjič)

SLOVENCI
doma in po svetu

70-LETNICA SKLADATELJA MATIJE BRAVNIČARJA

75 let je preteklo, odkar se je v Tolminu rodil slovenski skladatelj **Matija Bravničar,** ki predstavlja enega izmed njenih glavnih stebrov.

Ko je prišel leta 1919 v Ljubljano, je dobil mesto violinista v orkestru Ljubljanske opere. Tu so bili posebno pomembni stiki z ekspresionistom Marijem Kogojem, pri katerem se je začel izpopolnjevati v kompoziciji. 1930 je prejel nagrado za svojo prvo opero „Pohujšanje v dolini Šentflorjanski". Leta 1933 je na ljubljanskem konservatoriju diplomiral iz kompozicije. V času svojega dolgoletnega službovanja v opernem orkestru je Bravničar poleg zelo plodnega skladateljevanja razvijal še glasbeno publicistično in organizatorsko dejavnost. Bil je predsednik godbenikov Slovenije in prvi tajnik Ljubljanske filharmonije.

Po vojni je postal upravni ravnatelj Akademije za glasbo. 1949 je prevzel vodstvo glasbenega oddelka DZS in začel sourejati „Naše zbore" in „Slovensko glasbeno revijo". 1953 je bil imenovan za profesorja kompozicije in teoretskih predmetov na Akademiji za glasbo, kjer je ostal vse do upokojitve leta 1967. V tem času je bil tudi predsednik Društva slovenskih skladateljev in Zveze skladateljev Jugoslavije.

V svojem skladateljskem udejstvovanju se je Bravničar najvišje povzpel kot mojster simfonije in glasbene dramatike. Izmed simfonij je omeniti uverturo „Kralj Matjaž", simfonično pesnitev „Kurent", preludij na Trubarjev protestantski koral „Hymnus Slavicus" ali „Belokranjsko rapsodijo". Poleg že zgoraj omenjene opere je napisal še množično opero „Hlapca Jerneja".

Univ. prof. Matl – 75-letnik

Te dni praznuje v Gradcu življenjski jubilej 75-letnice univ. prof. Josef Matl. Vrsta slovenskih akademikov s Koroške se ob tem dogodku s hvaležnostjo spominja svojega profesorja slavistike na graški univerzi. Kot temeljit poznavalec literarne zgodovine predvsem južnoslovanskih narodov je znal vedno znova navdušiti svoje slušatelje za znanstvena področja, ki jih je še desetletje prej nemška znanost popolnoma ignorirala ali pa politično izrabljala v svoje namene in cilje.

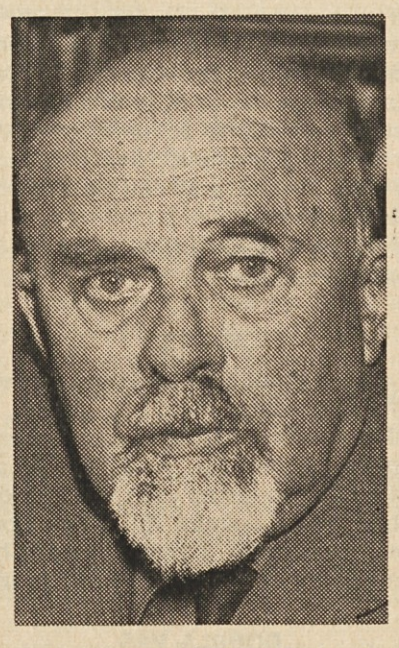

Profesor Matl se je rodil 10. marca 1897 kot sin kmečke družine na Štajerskem. Gimnazijo in univerzo je obiskoval v Gradcu. Po drugi svetovni vojni se je vrnil po letih ujetništva v Gradec, kjer je prevzel nato predavanja na slavističnem inštitutu s področji južnoslovanske in ruske literature. Leta 1948 je postal ordinarij, za univerzitetnim profesorjem H. F. Schmidom pa je prevzel nato stolico za slavistično filologijo. Bil je sodelavec številnih znanstvenih revij, inštitutov in akademij. Posebno pozornost so vzbudile njegove študije „Evropa in Slovani", „Kultura Južnih Slovanov", sploh vse študije o duhovnem in literarnem razvoju južnoslovanskih narodov. Sedaj pripravlja profesor Matl knjigo o občeslovanskem kulturnem razvoju. Dve študiji o folklori balkanskega polotoka pa sta v tisku. Poleg stolice za slavistično filologijo je vodil prof. Matl tudi inštitut za tolmače, njegovo življenjsko delo pa je bilo kronano z imenovanjem za dekana filozofske fakultete graške univerze.

Prof. Matl je predaval na Koroškem tudi v okviru tečajev za učitelje dvojezičnih šol ter na strokovnem tečaju za profesorje Slovenske gimnazije. Med njim in njegovimi koroškimi učenci obstoja tudi še danes iskreno prijateljstvo. Do Slovencev je bil vedno pravičen ter je veliko doprinesel za ugled in spoznavanje slovanskih narodov in jezikov. S svojimi študijami, predavanji na mednarodnih kongresih in z osebnimi kontakti si je pridobil velike zasluge za zbližanje med zapadnimi in vzhodnimi evropskimi narodi.

Ob njegovem življenjskem jubileju čestitajo tudi koroški Slovenci s hvaležnostjo in željo, da bi mogel jubilant še dolgo let vršiti svoje poslanstvo.

Dr. V. I.

Osmošolci Slovenske gimnazije vas prisrčno vabimo na

GIMNAZIJSKI PLES

v soboto, 8. aprila, ob 20. uri v celovški Kolpingovi dvorani. Za prijetno zabavo bodo skrbeli „Poskočni Gorenjci" in „Unioni".

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA SPOROČA

da ima svoj sedež od sedaj naprej v **Karfreitstraße 32,** kjer je Katoliški delovni odbor. Telefon: 04222 — 72 4 83.

Ob robu povedano

PA BO LE ZLATA

Ni je dobil na tekmovališču. Nobena smučina mu je ni hotela dati. Prepričan je bil, da jo bo dobil letos, v Sapporu, olimpijsko zlato namreč. In ko je že vse steklo, kot je bilo treba, pa se je zataknilo. Bilo je sicer pričakovati, da se bo, a nihče tega ni hotel misliti, ne verjeti, kajti človek stalno še upa.

Pa jo bo le dobil. Na Dunaju, Schottenring 17, v prvem okraju obstaja neka „Gesellschaft für Münzen und Medaillen". Izdale so zlato kolajno „Karl Schranz". Na eni strani je videti njegov kontrafe v tekmovalni čeladi, kako zre zamišljen v prihodnost, na drugi pa (kajti vsaka kolajna mora imeti dve strani, sicer ni kolajna) pa dirja obrobljen od neke vrste lovorjevega venca po smučini. Kolajne bo koval Avstrijski zavod za kovance (Österreichisches Hauptmünzamt). Zlate kolajne stanejo ali 244.— ali 648.— ali 1.175.— ali 3.367.— avstrijskih šilingov.

Spet se je torej izkazalo, da se da z občutki ljudstva krepko dobičkariti. Zdaj, ko je gospodu Schranzu podarila olimpijska zmagovalka iz leta 1960, Heidi Bibl iz Nemčije, svojo zlato, kaže, da tudi blagorodni Avstrijci nočejo zaostajati. Manjka samo še, da mu bo Avery Brundage poveril še glavno zastopstvo za coca-colo v Avstriji. pik

P. S.: Če je kdo primerjal sprejem, ki ga je bil deležen olimpijski neuspešnež Schranz s sprejemom, ki so ga Dunajčani podarili generalnemu tajniku OZN Waldheimu, prav tako Avstrijcu, se je moral nekam čudno zamisliti.

LE KDO NAJ POMAGA?

Nedeljska „Kleine Zeitung" (12. marec) objavlja na 15. strani cel kup pisem bralcev. So med njimi zelo pozitivna, so pa tudi taka, ki so hudo značilna za pisce. Dve pismi obravnavata koroške Slovence, (eno v redu, eno ne), tri so posvečene odnosu do Judov (dve pismi vsebinsko čudni, eno čisto v redu), eno pa se še bavi z vojnimi zločinci, ki naj bi živeli končno „v miru", kajti od leta 1945 je že minilo 27 let.

Prvo pismo se glasi „Warum keine Minderheitenfeststellung".

Pa se torej sprašuje gospa „pisateljica", zakaj nas Slovencev ne ugotovijo. Zakaj delajo iz „naših koroških vindišarjev" Slovence? (Čemu neki so „lofntolarji" Nemci?). Obrega se ob prof. dr. Veiterja, ki je v nekem članku 5. januarja 1972 naštel vse kraje, ki so prišli po prvi ali drugi svetovni vojski v kako drugo državo, med njimi južni Tirol in Istro. Iz tega vzroka je torej docela jasno, da morajo biti tam dvojezični krajevni napisi. Slovenija pa ni odstopila nobenih krajev koroški oz. Avstriji. „Zaradi tega se mi zdi, da zahteve po dvojezičnih krajevnih napisih na južnem Koroškem niso upravičene, ko pa naši vindišarji itak razumejo vsi nemško". Torej se je gospa „pisateljica" izjavila in — kratkomalo — „štempljala" vse Slovence za „vindišarje", ki pa „itak vsi razumejo nemško".

V drugem delu svojega izdelka pa pobija gospa „pisateljica" samo sebe. Dotaknila se je tudi „primera Sturm". Le majhna skupinica stalno podpihuje in neti ogenj in „hoče slavizirati južno Koroško". Čemu neki? Da bi jo lahko pri kakem ljudskem glasovanju, ki ga ni mogoče izključiti, odcepila od Avstrije in priključila Jugoslaviji. „Mi Korošci pa hočemo mir in svobodo, nedeljeno deželo v zedinjeni Evropi." Nikakor gospa „pisateljica" ne more uvideti, zakaj Slovencev ne ugotovijo. Mar hočejo čakati, da bo doraslo dosti „Marjanov Sturmov", „da bodo uničili žrtev naših očetov v obrambnem boju?" In Koroška ravna s Slovenci vendar tako dobrohotno. Slovencem gradijo lastno gimnazijo, „medtem ko morajo nemški otroci stavkati zaradi nevzdržljivih razmer na svojih zavodih."

Kako se piše gospa, ki je napisala to pismo? Iz Celovca je doma, Rita Kraßnig. A ni „Kraßnig" slovensko ime, „Krasnik"? Krasno! brko

---

PODKRAJ PRI PLIBERKU

V Podkraju pri Pliberku se vrši ta teden mladinski seminar s temo „Mladinsko delo v prostoru Alpe-Jadran". Seminarja se je udeležilo 40 mladincev iz Koroške, Slovenije in Julijske krajine. Velikovški glavar Wagner in velikovški župan Hosp sta goste pozdravila, otvoritvi sta prisostvovala tudi konzula Jugoslavije in Italije.

Radiško sonce za senčni Žrelec

Radiški hrib se je stresel, rodila se čudna je miš.

Iz časopisja smo zvedeli, da je padla odločitev pri deželni vladi in pri deželni socialistični stranki, da se bo radiška občina priključila Žrelcu. Kakšen ‚divji zakon' bo to, vemo vsi prerokovati.

Že od nekdaj so veljali Radišani za Žrelčane kot „burn in neumen folk". V Žrelcu je imel svoj grad g. grof, katerega oskrbniki in gozdarji so vestno pestili in stiskali bolj male kmete iz Tuc in zlasti kajžarje iz Lipice in Špic. Male kmetije te vasi so pred sto leti sploh izginile, umrle od izžemanja; lastnik za lastnikom je prodal svojo zemljo grofu, ki je zemljišča pogozdil. Še danes je videti razvaline starih hlevov in skednjev. Tudi polanci so nekdaj nabirali Radišane za „nasečce", kosce, in pridne žanjice z Radiš so si služile po celi okolici svoj kruh, na ravnih poljih bogatejših polanških kmetij. „Tavaharji", dninarji, so bili slabo plačani za svoje težko delo.

V senci radiškega hriba leži Žrelec.

V novejši dobi Žrelca ali „Schreltza" smo doživeli veliko preobraženje Žrelčanov, ker so postali „Ebenthalovci", ko je na željo grofa izdal cesar ukaz za prenemčenje Žrelca. Do pred tridesetimi leti je v Žrelcu govorila pretežna večina še slovensko, danes pa je občina povsem nemška; k temu pa je pripomogla tudi šola, ki je bila, morala biti samo nemška.

Radiše so slej ko prej pretežno slovensko govoreča občina. Do danes! Kako pa bo jutri?

V imenu „boljšega" oskrbovanja in upravljanja Radiš so torej sklenili Radiše združiti s „Ebenthalom". Socialistična frakcija radiške občine je sicer stavila neke pogoje za združitev, kot smo zvedeli iz neuradnih virov, je Žrelec na te že pristal, „je podpisal". Tako bo baje na Radišah uradoval uradnik, ki zna slovensko; to bo uradnik, ki bo nastavljen pri žrelski občini. Nastopa seveda vprašanje, ali bo ta človek mož zaupanja, ki se bodo nanj Radišani lahko brez strahu obračali, čigar interese bo zastopal? Bo slovensko manjšino, radiške občane kdo vprašal? Če gledamo zgodovino, nas je strah, ker nam je očitna logika „zgodovinskega razvoja".

Se žrelska občina zaveda, da so na Radišah sklenili, da je slovenščina na občini uradni jezik! — Vedo, da velja isto zdaj za „Ebenthal"?

Radiška frakcija ÖVP/FPÖ je za brezpogojno vključitev Radiš s „socialističnim" Žrelcem, to da misliti, bo nemški Žrelec požrl spet kos našega ozemlja in naših ljudi?

Vprašanja, vprašanja ob nesrečni smrti ali kot pravijo domačini, „celovški kravji kupčiji".

Kdo bo odgovarjal?!

Dom v Tinjah in pokrajinsko vodstvo Katoliške mladine priredita

ROMANJE V RIM

ZA MLADINO

od 3. aprila 1972 — velikonočni ponedeljek

do 9. aprila 1972 — bela nedelja

Vozi: podjetje Štefan Sienčnik, Dobrla vas

Cena: 1650.— šilingov — kljub zvišanim penzionskim cenam v Rimu.

Pot nas bo vodila: Celovec — Benetke — Ravenna — Rimini — Loretto — Assisi — Rim — Orvietato — Firence — Bologna — Padua — Celovec.

Prijave: Ker je število omejeno, prosimo, da se čimprej javite, najkasneje pa do **20. marca 1972** pri: Katoliška mladina, 9020 Klagenfurt, Viktringer Ring 26.

Prijava pa je šele veljavna, ko ste vplačali šil. 500.—! Prosimo, da se prijavite s točnim naslovom, da Vam pošljemo vse nadaljne informacije.

Pravočasno si priskrbite veljaven potni list!

ŽIHPOLJE

Dne 6. februarja smo spremili na naše pokopališče ob veliki udeležbi Rozalijo Ferčnik, pd. Habnarco na Žihpoljah, v starosti 79 let. Bolehala je že dalj časa in so jo peljali v bolnico. Pa je umrla tam kljub zdravniški pomoči v dveh dneh. Rajna je bila delavna in pridna žena, bila je članica Živega rožnega venca in je bila sprevidena s svetimi zakramenti za umirajoče. V življenju je veliko prestala. Njen dobri in pobožni mož je umrl pred leti na posledicah prometne nesreče.

Naj počiva v miru božjem, ostalim pa naše prisrčno sožalje.

CELOVEC

Te dni je direktor celovškega muzeja g. dr. Franc Koschier izročil 7. zvezek zbirk koroških nemških narodnih pesmi profesorje Antonu Anderluhu. Anderluh je zbiral nemške koroške pesmi vseh vrst leta dolgo. Podobno se je pokojni dr. Cigan posvetil zbiranju slovenskih koroških narodnih pesmi in pripravljal obširen zbornik za izdajo.

DOBRLA VAS

(Združevanje občin)

Že je izgledalo, da se bo občina Dobrla vas tako zelo povečala, da bo treba spet zgraditi nov občinski urad. Sedaj pa si je deželna vlada le drugače namislila. Pri dobrolski občini se meje ne bodo dosti spremenile. Občina Škocjan, o kateri se je prvotno reklo, da se bo v celoti priključila Dobrli vasi, ostane zase. Odstopila bo Dobrli vasi verjetno le par hiš in to zgornji del Mokrij, tako da bo potem cela vas pripadala Dobrli vasi. Nadalje zapadnih par hiš Zgornjega Podgrada, tako da bo ta vas v celoti v občini Dobrla vas. Spremenila se bo verjetno tudi dosedanja neprimerna občinska meja v območju tovarne Leitgeb, ki sedaj spada k Dobrli vasi, delno k Škocijanu. Po novem naj bi v celoti pripadala Dobrli vasi. Saj tako si želijo Dobrolci. Škocijanarji se pa ravno za ta košček zemlje najbolj bojijo, ker jim doprinaša lepe davke od tovarne Leitgeb. Pri deželni vladi pa so si verjetno mislili, da občina Škocijan itak skozi tujski promet dovolj zasluži.

Tudi na vzhodu so dobrolsko občino hoteli razširiti in ji dodati kar celo občino Globasnico. Globašani pa so po svojih zastopnikih rekli, da to nočejo in ostalo bo več ali manj pri starem. Mogoče bodo celo Dobrolci kaj odstopili: npr. v Štebnu tistih par hiš Globasnici in v Strpni vasi k Šmihelu ali po novem k Pliberku. Od Globaške občine bi prevzeli eno hišo v Belovčah, ki po nerodnosti do sedaj ni pri Dobrli vasi.

Tudi o Žitari vasi se je nekaj govorilo, da jo hočejo razdeliti med Dobrlo ves in Železno Kaplo. Tudi iz tega ne bo nič. Dobrolska občina bo torej še za naprej ostala v več ali manj starih mejah in zato bo nam dosedanja občinska hiša, ki je itak še nova, še tudi za naprej zadoščala.

RADIŠE

V prejšnjem tednu se je smrt dvakrat oglasila v naši mali fari. Najprej je pokrid- zrel sad. V 78. letu je po osemletni bolezni rešila trpljenja pridno mater Rozalijo Rutnik. Leta 1930, 2. marca, je prišla kot nevesta in mlada gospodinja k Smrečniku v Dvorc. Poleg trdega dela na mali kmetiji je dolga leta bila skrbna oskrbnica naše šole v Dvorcu, da so imeli naši otroci snažne in pozimi tudi tople šolske sobe.

Udarci usode so ji tudi zadajali težke rane. Že pred 21 leti ji je umrl mož, star šele 53 let. Leta 1958 pa nenadoma umrl najstarejši sin Hanzej, star šele 31 let. Z krščansko potrpežljivostjo je nosila tudi križ težke dolgoletne bolezni. Da je bila pokojna mati spoštovana, je pričal njen pogreb v četrtek, 2. marca. Z domačo pesmijo so se naši pevci na domu in grobu poslovili od nje. Gospod župnik se je pri maši zahvalil njej za vzor verne žene in matere, ter domačim za lepo oskrbo na večer njenega življenja. Večni mir dobri materi, domačim pa naše sožalje.

V istem tednu smo občutili, zlasti mlada družina Ciril in Kornelija Mikl, pd. Kučnikovi v Rutah, ko je smrt z mrzlo roko segla po malem, komaj dve in pol leti starem sinčku Pepiju. Ne skrb in ljubezen staršev, ne učenost zdravnikov in oskrba moderne celovške bolnice niso mogli rešiti mladega, komaj začetnega življenja in je ugasnilo kot vigredna rožica ob mrzlem in ledenem vetru usahne in umrje.

Zelo lep je bil pogreb tega otroka. Šolarji so prišli in zapeli pod vodstvom učiteljice gospe Milice Hrovat dve pesmi, ter deklamirali deklamacijo.

Težko prizadetim naše iskreno sožalje.

„Kaj mi pove pesem Milke Hartmanove: Vetrič tihi"

Milke Hartmanove smo se ob njeni 70-letnici spomnile tudi v gospodinjski šoli v Št. Jakobu. Med drugimi smo obdelale tudi pesmico Vetrič tihi. Za domačo nalogo smo dobile spis z zgornjim naslovom.

Ko sem prvič za dalj časa odšla od doma, sem bila stara 14 let. To je bilo v začetku letošnjega šolskega leta.

Ko sem zapuščala dom, mi je bilo hudo že ob slovesu. Še huje pa mi je bilo, ko sem prišla v zavod. Tu sem videla same tuje obraze, znašla sem se v popolnoma tujem okolju. Prvo noč sem s solzami močila blazine. Mislila sem na starše, ki so ob tem času morda že spali. Mislila sem na brata in sestro. Tedaj se mi je zdelo, da je domotožje najhujše zlo na svetu. Ko sem ob popoldnevih ob prostem času, sedela pred samostanskimi vrati, sem v mislih naročala vetru pozdrave za domače, z željo, naj jih nese domov. Tedaj te pesmice še nisem poznala in če bi jo poznala prej, predno sem odšla od doma, je ne bi prav razumela. A sedaj lahko čutim s pesnico. Tudi ona je med drugo svetovno vojno, ko je bila v pregnanstvu, pošiljala z vetrom pozdrave v domovino, ki jo je tako ljubila.

„Čez gore misel gre, z njo gre žalostno srce..." Po moje je to najlepša misel v pesmici. Koliko jih je pošiljalo svoje misli in pozdrave preko številnih gora v domovino. Komu so veljale njihove zadnje misli? Gotovo družinam, otrokom, ženam, očetom. Da, tem vsem so veljali pozdravi, ki jih je veter nosil v domače kraje. Koliki bi še radi videli kraj, kjer so bili rojeni, kjer jim je tekla zibelka, kjer so lahko govorili v svojem sladkem materinem jeziku.

Čeprav sama še nisem doživela preganjanja in sem Bogu za to hvaležna, si lahko predstavljam bolečino domotožja, ki so jo prenašali ubogi pregnanci. Mislim, da more samo človek, ki je že čutil domotožje in preganjanje, napisati pesem, ki tako pretresljivo govori o ljubezni do kraja, kjer je bil rojen, kjer mu je tekla zibelka, kjer so živeli starši, bratje in sestre.

Milka Hartman je to doživela. Za to pesem smo ji vsi hvaležni, saj jo je napisala za nas, da spoznamo, koliko naj nam bo vredna domovina.

Anica Žnidar,
učenka enoletne gosp. šole v Št. Jakobu

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo, 19. marca 1972, ob 19.30 pri Šoštarju v Globasnici.

Gostujejo graški študentje iz Gradca pod vodstvom Aleksa Schusterja.

Prijatelji lepega petja prisrčno vabljeni!

Vabilo na

PEVSKI KONCERT

ki ga prireja moški zbor graških študentov iz Gradca pod vodstvom Aleksa Schusterja v soboto, 18. marca 1972, ob 19.30 uri pri Kovaču na Obirskem.

Prisrčno vabljeni!

Dom v Tinjah vabi na

DUHOVNE VAJE

za Živi rožni venec

od ponedeljka, 20. III. 1972, ob 19. uri do četrtka, 23. marca 1972, ob 13. uri

„GAST 72“ od 18. do 26. marca 1972 v Celovcu:

Vse za procvit tujskega prometa

„Povečana kvaliteta v hotelih — restavracija v obratu“. Potreba po povečanem udobju v tujskoprometnih obratih.

Uprava Celovškega velesejma se tudi letos ni ustrašila dela in napora in prireja v času od 18. do 26. marca na velesejmskih prostorih že 4. strokovni velesejem za gostinstvo in tujski promet.

Ravnatelj velesejma OMR dr. Kleindienst je v svojem pozdravnem nagovoru na pripravljalni tiskovni konferenci izjavil, da je razveseljivo dejstvo, kako se je strokovni tujskoprometni velesejem pod označbo „GAST“ v tako kratkem času uveljavil tako pri širšem občinstvu kot tudi pri prizadetih strokovnjakih, ki imajo kakorsibodi opraviti s tujskim prometom, in to ne samo doma, temveč tudi v inozemstvu.

Letošnja prireditev je pripravljena pod geslom „Še več udobnosti gostu!“ V ta namen je urejena še posebna razstava, ki nazorno prikazuje, kako se lahko zveča kvaliteta v hotelskih in restavracijskih obratih.

Nekaj prednosti tega celovškega strokovnega velesejma za gastronomijo in turizem:

- Velike možnosti izbire na majhnem prostoru, in to najrazličnejših strojev, oprem in potrošniških predmetov; zato tudi takojšnja možnost primerjave njih cen in kvalitet.
- Osredotočena in mnogostranska posvetovalna in informacijska služba s strani navzočih zastopnikov raznih razstavljajočih tvrdk številnih strokovnih področij.
- Predvajanje novih aparatov, strojev, ogled oprem itd. Nasvetovanje in možnost preizkušanja posameznih predmetov in oprem v tujskoprometnem obratu interesenta-obiskovalca.
- Velike možnosti načina nabave o pravem času, bodisi za bodočo poletno ali šele za zimsko sezono.
- Več strokovnih turističnih prireditev v času „GAST 72“, ki nudijo zainteresiranemu obiskovalcu možnosti podrobnejše informacije.
- Majhna izguba časa v zvezi s tem velesejmom, ker je vse prikazano v zgoščeni obliki na neprevelikem prostoru.
- Dovolj parkirnih prostorov za avtomobile v neposredni bližini velesejma (v Val.-Leitgeb-Straße).

Kot redko posebnost naj omenimo, da bo kot lani (prvič) tudi letos **mednarodni natečaj mladih kuharjev,** ki je že lani zbudil pri strokovnjakih kot tudi pri širšem občinstvu nemalo pozornost in je zato vodstvo tega velesejma brez vsakega pomisleka postavilo ta natečaj tudi letos v program. Tokrat nastopajo moštva mladih kuharjev iz Avstrije, Francije, Jugoslavije (lani so bili iz Slovenije, letos iz Hrvaške) in Madžarske. Kot nagrado bo dobilo najboljše moštvo „zlatega kuharja“, drugo pa srebrnega.

Med letošnjim strokovnim sejmom za tujski promet in gastronomijo GAST 27 se bodo turistični delavci pogovarjali tudi o vprašanjih sodobnega turizma. Pogovori bodo v klubskem prostoru sejemske restavracije v Celovcu, Valentin-Leitgeb-Str. 11, med 15. in 17. uro.

Spored:

Ponedeljek, 20. marca 1972:

INFRA- IN SUPRA-STRUKTURA TUJSKOPROMETNE OBČINE

1. Dipl. inž. dr. Oskar Glanzer, Celovec: „Pokrajinske posebnosti Koroške“ (Landschaftliches Angebot Kärntens).
2. Inž. Wolfgang Newole, Celovec: „Kake so možnosti za dopust“ (Qualität des gesamten Urlaubsangebotes).

Sreda, 22. marca 1972:

SANACIJA STARIH STAVB V TUJSKOPROMETNEM GOSPODARSTVU

1. Arhitekt dr. Kurt Moritz, Millstatt: „Zboljšava kakovosti stavb v obstoječih tujskoprometnih obratih“ (Bauliche Qualitätsverbesserungen in bestehenden Fremdenverkehrsbetrieben).
2. Dipl. trg. prof. Franz Bürger, ravnatelj deželne gostinske šole v Beljaku: „Rentabilnost sanacijskih ukrepov“ (Rentabilität von Sanierungsmaßnahmen).

Petek, 24. marca 1972:

SANITARIJE V TUJSKOPROMETNEM OBRATU

1. Prokurist inž. Martin Sprinzl, Dunaj: „Kaka naj bi bila sanitarna oprema“ (Anforderung an die Sanitärausstattung).
2. Inštalaterski mojster inž. Franz Maier, Wolfsberg: „Ustrezne sanitarne inštalacije“ (Zweckmäßige Sanitärinstallationen).

Gorenjski sejem – Kranj 1972

Podjetje Gorenjski sejem — Kranj je izdalo dne 8. 3. 1972 prvo številko „Sejemskih informacij“, ki naj bi seznanjale novinarje in ostale zainteresirane o delu in prireditvah GORENJSKEGA SEJMA — KRANJ.

Program sejemskih prireditev za leto 1972

- XI. Mednarodni spomladanski sejem od 8. do 17. aprila;
- XXII. Mednarodni gorenjski sejem od 4. do 5. avgusta;
- V. Jubilejni sejem obrti in opreme od 14. do 22. oktobra;
- XIII. Novoletni sejem od 16. do 26. decembra.

Sejemski program za letošnje leto je precej obširen. To narekuje gospodarska razvitost dežele, ugodna zemljepisna lega, odprtost mejnih prehodov in dolgoletna tradicija prirejanja sejmov. Sejemske prireditve v Kranju imajo vse bolj značaj mednarodne manifestacije gospodarskega razvoja in dajejo vzpodbudo za še večjo gospodarsko razvitost in sodelovanje jugoslovanskih podjetij in podjetij dežel srednje Evrope.

Za prodajo blaga široke potrošnje je na sejmih odobren popust stopnje občinskega davka, kar vsekakor vpliva na večji blagovni promet razstavljavcev.

Prva prireditev v letu 1972

Od 8. do 17. aprila bo XI. MEDNARODNI SPOMLADANSKI SEJEM, ki vse bolj prerašča v sejem s kmetijsko tematiko, ki je zanimiva tako za kmetijske proizvajalce, kakor za proizvajalce kmetijske mehanizacije in ostalih sredstev, ki se uporabljajo v kmetijstvu.

Sejem je sicer kmetijski, vendar bo ne glede na to tudi dosti drugih razstavljavcev z izdelki široke potrošnje. Tako lahko sodelujejo tudi vsa podjetja in zasebni obrtniki, ki izdelujejo ali prodajajo izdelke široke potrošnje. Sejem pa naj obiščejo vsi obiskovalci, ki jih zanima kmetijstvo, kmetijska mehanizacija in izdelki široke potrošnje.

V okviru sejma bo vsak dan organizirana modna revija z najnovejšimi modeli oblačil, obutve, sodobnega nakita in kozmetike.

Za obiskovalce, zlasti mlajše, bo zanimiv zabavni park, opremljen s paviljoni, kjer bo dovolj priložnosti za preizkus moči, vztrajnosti in inteligence v raznih zabavnih in vzgojnih igrah.

Svoje prostore bodo imeli tudi gostinci, tako da se bodo obiskovalci lahko z dobrimi jedili in pijačo okrepčali, ko jih bo ogled sejma utrudil, kar nikakor ni izključeno, saj so sejemske površine res razsežne.

TUDI V JUGOSLAVIJI SO NARASLE CENE

Pred dnevi so cene bencina in kave v Jugoslaviji občutno narasle: 84—86 oktanski bencin je narasel od 180-ih starih dinarjev na 240, 98—100 oktanski pa od 200 na 280. Surova kava je narasla za 1000 starih dinarjev na kg, pražena pa za 1450. Sklep o povišku je prišel nenadoma, čeprav ne nepričakovano.

Poleg bencina in kave pa so se v Jugoslaviji podražili tudi mlečni proizvodi ter povrtnina, pričakujejo pa tudi povišanje cene mesa in drugih proizvodov široke potrošnje.

KANADSKA PŠENICA ZA SOVJETSKO ZVEZO

Kanada je prodala Sovjetski zvezi 185 milijonov bušlov (votla mera, približno naš mernik) pšenice v vrednosti 330 milijonov dolarjev. Tako je v spodnjem domu kanadskega parlamenta dejal pravosodni minister Otto Lang, ki nadzoruje poslovanje kanadske uprave za pšenico.

- **Glavni kolodvor v Celovcu** je bil v zadnjih mesecih druge svetovne vojne popolnoma porušen. Na istem mestu imamo danes moderno postajo, ki odgovarja potrebam sodobnega prometa. Čakamo pa v Celovcu še na avtobusno postajo, katero napovedujejo za dogledni čas nasproti glavnemu kolodvoru.
- **Avstrija** ima 2637 km dolgo državno mejo. Z Češkoslovaško ima Avstrija 568 km skupne meje, z Nemčijo 784, z Švico 162 km, z Italijo 430 km, z Jugoslavijo 311 km, z Madžarsko 346 km, na Liechtenstein pa meji s 36 km.
- Med zastopniki **Zapadne Nemčije in Vzhodne Nemčije** se zopet nadaljujejo pogovori o prometnih zvezah med obema nemškima državama.

Živinska sol in druge rudnine

Poleg organskih snovi — beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov — so za normalno delovanje vsakega živega organizma nujno potrebne tudi rudninske spojine. Rudnine so deloma gradbeni elementi okostja, različnih telesnih tkiv in organov, deloma pa nujno potrebna sestavina telesnih tekočin, ki omogoča normalen potek življenjskih procesov v telesu. Tudi v vseh živalskih produktih kot npr. v mleku in jajcih so rudnine.

Rudnine so kemične spojine raznih prvin oz. elementov, od katerih jih nekaj najdemo v rastlinah in živalih v večjih količinah kot npr. kalcij, kalij, fosfor, natrij, magnezij, druge pa le v sledovih, npr. baker, cink, jod itd. Vse potrebne elemente dobivajo živali s krmo. Če v njej ni dovolj vseh rudnin, jih moramo živalim še posebej dodajati v obliki rudninskih dodatkov oz. krmil. Medtem ko večino elementov nahajamo v krmi v zadostni količini, je kalcija, fosfora in natrija navadno premalo.

Natrij sestavlja skupaj s klorom kuhinjsko in živilsko sol.

To je lahko topljiva sol, ki jo organizem hitro vsrka in je raztopljenje v natrij in klor največ v telesnih sokovih in v krvi. Glavna vloga soli oz. posebej natrija je v tem, da uravnava osmozni pritisk v celicah organizma, klor pa je sestavni del želodčne solne kisline.

Pomanjkanje natrija v krmi povzroči npr. pri kravah zmanjšanje mlečnosti in apetit, motnje v prebavi in lahko celo smrt.

Govedo, perutnina in prašiči potrebujejo 1,5 g natrija na 1 kg suhe krme. Pri visoko produktivnih živalih so potrebe nekaj večje.

Naše krmne rastline imajo premalo natrija. Zato v vsa tovarniško izdelana močna krmila dodajajo določeno količino soli, in sicer v krmila za govedo navadno 0,5 odst. v krmila za prašiče in perutnino pa le 0,3 do 0,4 odst. Živinska sol zelo poveča apetit pri govedu in prašičih. Živini, ki ne dobiva močnih krmil, moramo dodajati poleg domače krme tudi sol. Odraslo govedo naj bi dobivalo po 3 do 5 dkg soli na dan, mlada živina pa 2 do 3 dkg.

Potrebe po soli so pri govedu zlasti velike spomladi, ko se hrani z mlado sočno travo. Prevelike količine soli živini škodijo, saj lahko dobi drisko, za perutnino pa so celo strupene. Perutnina naj v krmilih ne dobiva več kot 0,5 odstotka soli.

Kalcij in fosfor sta elementa,

ki ju najdemo vedno skupaj, tako v vseh vrstah krme kot tudi v živalskem organizmu, kjer sta predvsem gradivo za okostje in zobovje. 99 odst. vsega kalcija in 80 odst. vsega fosfora v organizmu je v skeletu, preostala manjša količina kalcija in fosfora pa v raznih tkivih in telesnih tekočinah in povsod sta zelo pomembna za normalno delovanje organizma. Pomanjkanje enega od njiju ali obeh vedno povzroča večje ali manjše motnje v zdravju živali.

Najbolj znana posledica pomanjkanja ali nepravilne preskrbe s kalcijem in fosforom je rahitis, bolezen okostja, ki nastopa predvsem pri mladih živalih, ki še rastejo, zlasti pri prašičih. Veliko kalcija in fosfora izločajo z mlekom krave takoj po telitvi. **Zato je pri njih pogosta kostolomnica, saj postanejo kosti krhke, če krava izloči z mlekom veliko rudnin, premalo pa jih s krmo dobiva.**

Poleg naštetih lahko nastopijo še druge manj opazne motnje, npr. **zmanjšan apetit, počasnejša rast živali, motnje v spolnih funkcijah ali jalovost plemenskih živali.**

Pri goveji živini zagotavlja zadostno preskrbljenost s kalcijem in fosforom **dobro travniško seno in detelja ter mlada sveža krma.** Količine kalcija v našem senu navadno zadoščajo ali pa v slabem senu celo previsoke. Zelo nizke so količine fosfora. Dobro, zgodaj košeno in dobro sušeno seno z gnojenih travnikov ima 2,5 do 3,5 g fosfora v 1 kg, kar bi bilo dovolj za potrebe govedi, če bi ves dnevni obrok sestavljalo le seno. Na žalost pa seno v Sloveniji nima niti 2 g fosfora na 1 kg sena, to pa je občutno premalo, če govedi ne dajemo poleg sena še močnih krmil ali rudninskih dodatkov.

V močnih krmilih, ki so sestavljena iz žita, otrobov in raznih oljnih tropin, je veliko več fosfora kot v senu ali okopavinah, poleg tega pa močnim krmilom za govedo dodajajo redno še 2 do 3 odst. fosfornih rudninskih surovin ter apnenca. V enem kilogramu močnih krmil za krave je navadno 6 do 8 g fosfora, kar poleg fosfora iz osnovnega obroka zadošča živali za 3 do 4 l mleka. Zato si krave in ostalo govedo, ki dobiva poleg polnega obroka dobrega sena še 2 do 3 kg močnih krmil na dan, bolj ali manj dobro preskrbljene s kalcijem in fosforom. Govedu, ki ima v dnevnem obroku le slabše seno in mogoče tudi slamo, pa moramo redno dodajati rudninska krmila.

V Sloveniji je zelo razširjeno rudninsko krmilo bovisal za govedo iz Tovarne močnih krmil v Ljubljani. To krmilo vsebuje poleg kalcija in fosfora ter natrija še druge potrebne rudnine in nekaj vitaminov.

Krave, ki ne dobivajo močnih krmil, naj bi dobile obrok 100 g bovisala na dan, breje in visokomlečne krave celo do 150 g, mlado govedo pa 30 do 60 g.

Perutnina in prašiči, ki jih krmimo s tovarniško izdelanimi močnimi krmili, dobijo vse potrebne rudnine že v krmilih. Vsa krmila za perutnino vsebujejo namreč 1 do 2 odst. fosfornih rudnin ter po potrebi 1 ali več odstotkov apnenca. Prav take dodatke imajo tudi krmila za prašiče, vendar v manjših količinah, ker so tudi njihove potrebe po kalciju in fosforu manjše.

Tudi perutnini in prašičem, ki jih krmimo z domačo krmo brez močnih krmil, moramo dodajati rudninska krmila.

F. G., dipl. inž. agr.

Sodni postopek proti Lerchu

15. majnika letos se bo začel v celovškem deželnem sodišču sodni postopek proti znanemu celovškemu kavarnarju Ernstu Lerchu. Državno tožilstvo očitava Lerchu, da je dal postreliti na Poljskem okoli 1000 Judov.

Sodišču bo predsedoval dr. Kugler, tožbo bo zastopal dunajski državni tožilec dr. Schauersberg. Sodni akt obsega celokupno 118 zvezkov. Obtožnica proti Lerchu obsega 57 strani. Pričakujejo, da bo sodni postopek trajal približno teden dni.

V toliko samo nekaj suhoparnih podatkov. Znano je, da so Lercha zaprli lani jeseni. Na podlagi raznih sodnih postopkov proti nacističnim zločincem v Nemčiji se je izkazalo, da celovški kavarnar nima najbolj čistih rok. Lercha so zaprli že pred leti za nekaj časa, a so ga zatem izpustili. V celovški družbi si je pridobil precej visoko mesto, kajti povzdignili so ga celo za „veselega mestnega sodnika“. Toda Lerch ni zanimiv samo za avstrijska in poljska sodišča, iščejo ga tudi Italijani, ker mu očitavajo razne zločine v nacističnem taborišču v tržaški Rižarni.

Butalci in elektrika

So čuli Butalci, da imajo nekje elektriko, v višje razviti Nembutaliji. In so sklenili naši Butalci, da jo bodo tudi oni napeljali. Vse pogoje so imeli, krasno lepo reko, le v drugo strugo bi jo morali napeljati. Tudi to zanje ni bila zapreka. Bližal se je dan, ko si bo utrla reka novo pot. Vse Butale so bile na nogah — to bo praznik — tako so si pravili in kimali z glavami.

„Nasip bomo pa z dinamitom razstrelili, še sam župan bo navzoč,“ tako se je razlegalo po Butalah. Določili so še slavni dan, češ državni praznik bo.

Pa jih je salamenska reka prehitela. Kar sama je podrla nasip.

A naši Butalci niso neumni! Sam župan je sklical sejo. Dolgo so razpravljali, kaj zdaj? Nič ne bo s praznikom! Kimali so z glavami, govorili, kimali — kaj zdaj?

„Kaj, če bi zasuli nasip?“ se je po dolgem prerekanju oglasil France Zvitnik.

So spet kimali Butalci. „To, to je predlog!“ se je glasilo od vseh strani. Še župan je dodal svoj: „To, to, pa le imamo rešitev!“

In vsi Butalci so bili ponosni na svojega Zvitnika. Dan pred praznikom so imeli spet svoj nasip.

Vsi Butalci so se zbrali naslednji dan ob nasipu. „Bum,“ se je razlegal daleč naokoli. In vsi so si vneto prikimavali: „Mi smo pa mi!“ In so le imeli svoj praznik, župan svoj „bum,“ reka pa novo strugo. Vse pa je hvalilo Zvitnikovo zamisel.

MALI TEST:

Ste zabavni in priljubljeni?

1. Prijateljica vas prosi, da bi delali družbo prijatelju njenega prijatelja na izletu v štirih:

a) sprejmete povabilo in ste veseli, da greste v družbo 3
b) odklonite, ker fanta ne poznate 0
c) sprejmete, a ste zelo rezervirani 1

2. V pisarni ni kurirja in šef vas pošlje po opravkih v mesto:

a) greste, a ne opravite dela 1
b) izgovorite se, da imate važno delo 2
c) opravite naročeno, a omenite, da to ni vaše delo 3

3. Na zabavi, ki jo prirejate, imate novo obleko, a se pojavi v prav taki tudi vaša prijateljica:

a) prosite jo, naj se gre preobleč 1
b) v tem boste videli zagotovilo dobrega okusa 3
c) molčite, to omenite kasneje ob ugodnejši priliki 1

4. Oblečeni ste za ples, vaš fant pa hoče na nogometno tekmo:

a) ne boste šli z njim 0
b) preoblekli se boste, a si zagotovili obljubo za ples prihodnjo nedeljo 3
c) šli boste z njim, potem pa se vso tekmo pritoževali, da vas zebe 1

5. Vašega fanta so videli z vašo prijateljico v času, ko bi moral doma ležati bolan:

a) ignorirate oba in jima za vedno zamerite 0
b) delate se, kot da ne veste nič 1
c) veseli ste, da ste izvedeli dovolj zgodaj 3

6. Vaša prijateljica počne neumnosti pred fantom, ki ga ljubi:

a) pridružili se boste vsesplošnemu smehu na njen račun 0
b) preslišali vse skupaj 1
c) skušali popraviti njeno neumnost 3

7. Vaš brat je povabil svoje dekle na TV prenos nogometne tekme, vas pa napodil v zgornje prostore:

a) da bi mu nagajali, boste gramofon navili na ves glas 1
b) odšli boste, a jih potem presenetili v neprijetnem položaju 1
c) velikodušno se boste umaknili in ju pustili sama 3

8. Na vaši zabavi se pojavi tudi nepovabljeni:

a) vzkliknete: „Oh, prav sedaj je moral priti!“ 0
b) ignorirate ga 0
c) sprejmete ga 3

OD 17 DO 23 TOČK:

Ste dober in zabaven prijatelj. Ne veste, kaj je to dolgčas in samota. Vaše družbe so povsod veseli.

OD 11 DO 17 TOČK:

Imate veliko znancev, toda koliko pravih prijateljev? Z vami je pravzaprav težko shajati in še težje zadovoljiti vas. Zabavni znate biti, a vedno le takrat, kadar se vam ljubi. Lahko se zgodi, da se bodo prijatelji naveličali čakati na vaše dobro razpoloženje.

OD 0 DO 10 TOČK:

Prav nič zabavni niste, tudi preveč priljubljeni ne, a ste vsaj pošteni. Če ne uživate v samoti, boste brez dvoma morali začeti premišljevati o svojem odnosu do ljudi. Kolikor sploh imate prijatelja, je nevarno, da boste tudi tega izgubili.

DOMOTOŽJE

Čeprav je slovita operna pevka Anna Moffo rojena v Združenih državah Amerike, jo muči domotožje po stari domovini svojih staršev — Italiji. Zato vse proste dni preživi v svoji lepi rustikalni vili v okolici Parme:

»Vso hišo sem opremila s stilnim pohištvom. Kadar prebivam v njej, se tudi sama oblečem v starinske obleke in gledam umetnine starih avtorjev. To je zame počitek od vrveža in nemogočega tempa življenja današnjih dni.«

Veste, kaj so rekli?

Josipa Lisac, pevka:

Po glasu in kvaliteti petja sem zagotovo že evropska zvezda. Toda za uspeh izven naših meja je žal potrebno tudi veliko denarja in pa dober manager.

Senka Veletanlić, pevka:

Ljudje tako ljubosumno čuvajo svoje privatno življenje, a tako brezobzirno vdirajo v tujega.

Olja Ivanjicki, slikarka:

Človeka naredi obleka, slikarja pa tisk.

Maria Shell, igralka:

Včasih sem za svojo garderobo porabila veliko denarja in malo okusa, danes pa ravno obratno.

Ryan O'Neal, igralec:

Imam premalo prijateljev in preveč oboževalk.

Mišo Kovač, pevec:

Nikoli več ne bom govoril o svojih kolegih. Rekel sem o kolegih, ker tekmecev nimam.

Elizabeth Taylor, igralka:

Ko moški gledajo moj obraz, pozabijo na moje grde noge in odvečne kilograme.

Barbara Streisand, igralka:

Da bi bila ženska lepa, mora biti osebnost.

ZMEROM LJUBEZEN

Trubadur Gilbert Bécaud pravi o sebi, da je strasten kadilec in da rad pije, očitno pa je precej vnet tudi za ljubezen: „Na ljubezen mislim vsako minuto, če le utegnem!“

MNENJE O POLJUBU

Vzhodnonemški zdravstveni strokovnjaki razpravljajo o poljubu. Zdravniki odsvetujejo zlasti dolge poljube, kajti pri njih se prenese iz ust v usta dvakrat več bakterij kot pri bežnem poljubčku, psihiatri pa poljub priporočajo, češ da prispeva k splošnemu ugodnemu počutju.

Beg pred vestjo

Bilo je 13. avgusta 1954. Pred kavarno Schneider na glavni ulici v Heidelbergu se je zbrala truma ljudi in razburjeno razpravljala: v podstrešnem stanovanju so našli umorjeno 36-letno natakarico Heleno Friebe. Preden so odkrili truplo, je preteklo že osem dni. 18. avgusta 1954 je policija zaprla 49-letnega Reinharda Meitza, ki pa je zanikal, da bi bil ubil svojo prijateljico. Zatrjeval je, da na dan umora sploh ni bil v Heidelbergu.

„Če me boste obsodili, bo to pravna zmota!“ je zatrjeval. Sodišče v Heidelbergu pa je obsodilo Metza kljub njegovemu zatrjevanju, da je nedolžen, na deset let zapora. Obsojen je bil zaradi naklepnega umora.

Reinhard Meitz se je takšni sodbi upiral, imel pa je tudi vedno več somišljenikov, ki so se potegovali za to, da bi to „pravno zmoto“ popravili. Leta 1958 in 1959 je frankfurtski odvetnik Walter Bergmann zahteval obnovitev procesa, vendar brez uspeha.

900 dni pred iztekom kazni je bil obsojenec nenadoma pomiloščen zaradi dobrega obnašanja. Njegovi somišljeniki so videli v tem potrditev njegove nedolžnosti in so se še naprej borili za njegovo rehabilitacijo. Medtem pa je Reinhard Meitz potoval po Nemčiji. Neutruden, brez cilja, kot da bi ga preganjala notranja sila, ni nikjer dolgo ostal. Končno se je — skoraj 17 let po smrti natakarice — star že 65 let, zaupal nekim ljudem.

„Ubil sem Heleno,“ je priznal bivšemu sodniku višjega sodišča v Frankfurtu Walterju Holtmannu. „Zgodilo pa se je po naključju.“ Opisal je svoje dejanje.

Napisal je pravljico, potem pa sta se skupaj s prijateljico učila vloge. Helena Friebe je igrala „ženo z zlobnim pogledom“, Reinhard Meitz pa se je tako vživel v svojo vlogo, da je bil kot omamljen. Zaigrati je moral bolj s škarjami. Kot v transu je zares zabodel s škarjami. Helena je bila mrtva.

Reinhard Meitz je skoraj 17 let nosil to strašno skrivnost. Leta dolgo je upal, da bo lahko nanjo pozabil. Še ko je bil v zaporu, je mislil, da mu bo uspelo premagati svojo vest. Toda zaman. Njegovo življenje na prostosti, ki si jo je tako želel, je bilo le beg pred vestjo, ki ga je preganjala.

Zdaj, ko je priznal, upa, da bo končno našel mir. Še enkrat mu ne bodo sodili, ker ni moril naklepno, ampak je bil obdolžen le umora iz malomarnosti. Toda za to dejanje se je pokoril skoraj osem let v zaporu in skoraj devet let pred svojo vestjo.

ŠPORT — ŠPORT — ŠPORT — ŠPORT

SAK — Št. Janž 1:0 (0:0)

Preteklo nedeljo je slovenski atletski klub nastopil v Celovcu na Koschat-igrišču proti nogometašem iz Št. Janža v prijateljski tekmi. Tekma je bila zelo zanimiva, ker sta obe moštvi prvaka v drugem razredu. Potek tekme je bil sicer napet in do konca je bil mogoč katerikoli izid, ali nivo ni bil docela zadovoljiv. Igralci SAK so imeli precejšnje težave z nasprotnikom, kajti fantje iz Št. Janža so zelo konsekventno krili nasprotnike. SAK je sicer periodično pokazal dober nogomet, ali prilik ni znal izkoristiti ter nasploh igral brez koncepta.

Odločilni gol je zabil tri minute pred koncem tekme Bartolomej Lampichler, potem ko mu je Peter Waldhauser lepo serviral žogo.

Kakor je SAK prejšnjo nedeljo nesrečno zgubil, tako je tokrat srečno zmagal. Treba bo torej še boljše priprave za sezono, ki bo v kratkem pričela.

SAK je igral z sledečim moštvom: H. Olip (Mikl); B. Wakounig (Pristovnik), Oraže, Woschitz, Rogl; Lampichler, Wrolich, Pandel; Tratar, P. Waldhauser, V. Waldhauser (Olip st.).

Naslednjo nedeljo igra SAK prijateljsko tekmo proti športnemu društvu iz Bač, jesenskemu prvaku v Unterliga - West. Igra bo ob 14.30 na Koschatovem igrišču v Celovcu.

MAMILO ŠE DOLGO V TELESU

Poskus s prostovoljci: sledovi hašiša opazni še po osmih dneh

Ameriški raziskovalci so proučevali presnovo hašiša v človeškem organizmu. Pri treh prostovoljcih, ki so jim vbrizgali psihoaktivni izvleček iz hašiša, se je količina te snovi po 50—60 urah zmanjšala na polovico, sledove pa je bilo opaziti še po osmih dneh.

PO RECEPTU

Gospodinja je poslala televizijskemu oddajniku v Chicagu zavojček, katerega vsebina se je zdela trda kot beton. Pripis: „To je kolač, ki sem ga spekla po receptu televizijskega kuharja. Kot pecivo žal ni uporaben, mogoče vam bo prav prišel kot obtežilnik za pisma.“

SKUPINA „MILESTONES“ V EDINBURGH

Zastopniki osemnajstih evropskih dežel bodo 25. marca sodelovali pri „Grand prix la chanson de Eurovision“ v Edinburghu. Med njimi je tudi Avstrija. Rdeče-belo-rdeče barve bo zastopal ansambel „Milestones“, ki bo nastopil s kompozicijo „Falter im Wind“ (Metulj v vetru). Skupina „Milestones“ sestoji iz treh mladih mož ter mlade dame.

Otrokova daritev

Priredil Franc Kolenc **22**

„Izvrstno, Janez! Mama bo vsa srečna, ko ji boš to povedal. Tudi jaz sem vesel. Sprememba zraka te bo ozdravila. Novi kraji te bodo razvedrili, tako da boš nekoliko pozabil na žalostne dogodke ...“

Marija je bila v resnici vesela. A ni mogla razumeti Janezove nenadne odločitve. Otrok prej niti slišati ni hotel o odhodu, sedaj je pa kar silil proč. Tudi Mihael se je čudil, zlasti ko ga je s tresočim glasom prosil:

„Mihael, pomagaj mi! Materi morava dopovedati, da ne smemo odlašati.“

„Prav rad ti bom pomagal! Toda, ali mi ne bi hotel povedati, zakaj se ti hipoma tako mudi? Tvoje zdravstveno stanje res ni dobro, a tudi prej ni bilo boljše, pa vkljub temu nisi hotel slišati o spremembi bivanja.“

Janez ga je obupno pogledal in prosil:

„Mihael, nič ne sprašuj! Samo pomagaj, da čimprej odidem, ker silno trpim ...“

Kervan se je vdal. Čutil je, da se je moralo zgoditi nekaj izrednega. Rad bi pomagal svojemu ubogemu prijatelju, a ni vedel, kako.

Naslednjega dne sta Marija in Janez odpotovala. Ključe od stanovanja sta izročila Mihaelu. Janez se je delal pri slovesu mirnega in veselega, toda Mihael je zasledil v njegovih očeh tako bolesten izraz, da se je zgrozil. Najraje bi se pridružil mučencema, a zaradi važnih zadev ni mogel iz prestolnice.

Mihaelove misli so hitele za Marijo in Janezom. Mož je iskal razlago za Janezovo naglo odločitev. Kaj ga je gnalo od tod? Kaj pomenijo njegove besede: ‚Nič ne sprašuj!‘ Odločil se je po obisku v Farzanu. Zakaj? — Četudi ga je pogled na hišo, v kateri je mati prebila srečna leta, napolnil z žalostjo, vedar ni mogoče misliti, da bi ga to pripravilo do odhoda.

„Obiskal bom bogoslovca, ki ga je bil spremljal,“ je dejal sam pri sebi. „Morda je on kaj opazil?“

Zamišljeno je hodil po sobi gor in dol. Od časa do časa je zmajal z glavo.

„Tudi tega ne razumem, zakaj ni šel v bogoslovje, da bi se poslovil od profesorja Renala in svojega botra. Rekel je, da za to nima časa.“

Nenadoma je obstal in se prijel za glavo.

„Ne, ne, to ni mogoče!“ je začel oporekati samemu sebi. „Ni mogoče! ... Pamet me zapušča! ... Ne, ne, ni mogoče ... A morda vendar — ta bogoslovec ... Dogovorila sta se bila, da jih bo čez nekaj dni obiskal. Ali Janez ni zato odpotoval, da bi se izognil temu obisku? ... Toda zakaj, zakaj? ... “

Mihael je tudi ponoči razmišljal. Nenadoma se mu je vsilil nenavaden domislek.

„Ne, ne!“ je govoril polglasno. „Blede se mi ... Toda zakaj je Janez tako nemirno vprašal, ali ima brata? ... Koliko bi bil sedaj star? Moj Bog, vrti se mi v glavi! ... V kolikem letu starosti posvetijo koga za duhovnika? V štiriindvajsetem, petindvajsetem ... Franc bi bil približno toliko star.“

Naslednjega dne je Mihael šel v župnišče cerkve svete Magdalene. Gospodu vikarju je rekel, da rabi krstni list za Janeza Departa. Ko je povedal, kdaj je bil otrok krščen, je duhovnik začel listati po debeli knjigi.

„Janez Marija Depart“, je čez čas dejal. Vzel je tiskovino in začel pisati.

Mihael je bil razburjen. Ni mogel dočakati, da bi vikar napisal krstni list, marveč se je oglasil:

„Oprostite, prečastiti, da vas motim. Kdo je bil krstni boter?“

„Peter Franc Vermont,“ je duhovnik odgovoril.

Mihael je slutil, da bo tako, a duhovnikove besede so ga vendar hudo zadele ...

Janez ni hotel izdati skrivnosti, torej jo mora tudi on spoštovati. Zamislil se je v njegov položaj. Zavedel se je, da mora Janez prenašati neznosne muke. Pomagal bi rad, a ni mogel. Ni vedel, kaj naj stori? Ni veroval v božjo previdnost, a njegova duša se je vendar obračala k Bogu z gorečo prošnjo, naj mu pokaže pravo pot.

V soboto popoldne se je odpeljal v Verdan. Vedel je, da ga bo sprejelo prazno stanovanje in da ga bo pogled na razne Marijine in Janezove stvari še bolj pobil, a to ga ni zadržalo. V eni stvari je hotel priti do gotovosti.

V nedeljo zjutraj se je ves vročičen prebudil. Vkljub temu, da se ni počutil dobro, je vstal in se napravil. Okrog devetih se je podal proti stolnici. Noge so se mu tresle, ko je prestopil cerkveni prag. Obstal je v glavni ladji med klopmi.

Ob desetih so prišli v cerkev bogoslovci. Mihael je vzdrhtel. Ali bo našel med njimi tistega, ki ga išče? Nepremično

Dediščina naših očetov

Dolina sredi zelenih vrhov in šumečih voda se vije od Škofje Loke do Idrije in spaja slovensko srce z Jadranom. Modrina morja in neba, pravi zgodovina, sta rodili Grkom njihove velmože. O vas, gorenjske doline, bi pa moral reči zgodovinar, da sta čarobno zemljo gorá in pesem vodá rodila Kreke, Šubice in Tavčarje.

Od glavne doline se odcepi malo ne na pol pota stranska dolina v bližnjo vas. Dva hrbta hribov zožujeta dolino skoro v sotesko. Obdelan svet sega visoko po pobočjih, posejan z belimi domovi. Nad njimi pa šumi gozd mogočno pesem pradedov. V dnu doline tam, kjer sta se strnila bregova dveh vrhov, čepi vsa plašna cerkvica Matere božje. Tu sem prihaja na Veliki Šmaren ljudstvo počastit Marijo kronano.

Vsa praznično lepa žari dolina. Po pobočjih se preliva rumen val svetlobe. Med temnim smrečjem zelené šopi macesnov in bukev. V zraku plavajo glasovi zvonov in se zlivajo s pesmijo narave v mogočen spev, ki prodira v duše in nosi srca na svojih krilih. Ljudstvo se zgrinja proti cerkvici.

Ljubezen do teh gorskih ljudi, v katerih živi duh mojih pradedov, sta me z neugnano silo vlekla mednje, da bi jim zopet videla v obraz in čutila utrip njihovih src. Stopila sem z njimi v cerkev: otrok med otroke, brat med brate, sestra med sestre.

Starinska cerkvica je bila že večkrat prenovljena. Ohranile so se še fresko-slike. Sredi stropa je že zabrisana slika dveh svetnikov. Na desni steni sta dve sliki, značilni za tedanje čustvovanje kmečkega človeka. Prva predstavlja trpljenje duš v vicah. Telesa v plamenih se krčijo od bolečin. Oči [illegible] so uprte v Mater božjo, ki plava nad ognjem. Na drugi sliki se vragi z zlodejskim nasmehom bore z angeli varuhi za duše. Na treh oltarjih z baročnimi okraski vzbujajo pozornost kipi svetnikov. Vaški umetnik jim je vdihnil v obraz in kretnjo podobo svojih rojakov. Zdi se, da so to obrazi mož, ki so nekdaj živeli v tej dolini.

Zvon pozvanja. V cerkev prihaja mladi svet. Misli, zatopljene v preteklost, so se obrnile na mladeniče in mladenke. Dekleta so odeta v svilo in tančico, fantje nosijo obleko po modi.

Moderen kroj, pa ta široka pleča; visokorasle ženske in ti pristriženi, nerodno nakodrani lasje, vse to me je zadelo v srce. Tuja, Judeževa navlaka, ki iz kmečkega človeka napravlja karikature. Zazrla sem se jim v dušo, če so se tudi te izpremenile. „Čemu se čudiš?“ so mi odgovorili pogledi. „Tudi hribovec se je otresel tradicijskih spon. Zavrgel je staro obleko in staro miselnost. Tudi on je doumel klic svobode.“ Stiskala me je bolečina. Beseda je silila iz mene. Tedaj se je oglasil pridigar:

„Trojno dediščino so nam zapustili naši očetje: lepo zemljo, krepak rod in ljubezen do Matere božje. S številnimi cerkvami, ki so jih zgradili, so potrdili to ljubezen. Poglejmo nazaj v stoletja: Ponoči poje na gori kladivo. Procesije mož in žená nosijo po strmih pobočjih kamne, dokler ne zraste hram Matere božje. Odprimo kronike, ki beležijo imena ponesrečencev: dali so življenje na čast Matere božje, pravi besedilo. S cerkvico na gori je bilo združeno vse življenje naših dedov. Tu so delili svoje veselje in svojo žalost. Zvon pa jim je nosil v dolino blagoslov Matere božje. Dolina je bogatela. Rastel je krepak rod, ki je doprinesel velik delež k napredku slovenske kulture.

Mladeniči in mladenke, kaj bo z dediščino naših očetov v bodočnosti? Naš rod požira tujina. Trapi nas moderna bolezen.

Če vam je mar vaših domov in vaših otrok, iščite opore tam, kjer so jo iskali in našli vaši predniki! Kakor oni, ljubite Marijo! Vedite, da ste v tej ljubezni zakoreninjeni. V njej je moč vašega gospodarstva in svoboda vašega jezika! Slecite svojo navlako, vrnite se k veri svojih očetov!“

Dolgo je donela govornikova beseda po božjem hramu. Ljubezen in strah sta dihala iz nje. Vendar, kakor da je obvisela v zraku. Ni odprla src, ni vzdramila duš. Obrazi mladeničev in mladenk so ostali trdi ...

Tedaj sem spoznala, da so se jim tudi duše izpremenile.

Ko sem se vračala, se mi je zdela cerkvica še bolj plašna.

Zgrešila sem bele domove, zamrla je pesem gozdov. V dušo se mi je zagrizla skrb za dediščino naših očetov.

Severin Šali:

Pojdi, veter

Pojdi, veter, in pozdravi
pod gorico vas!
Vsa je skromna; njen okras
so le hrasti na dobravi.

Hrasti čvrste korenine
so pognali v prst;
poj jim, veter! Iz njih vrst
dom je moje rodovine.

Rojenice dobre stkale
tam so meni dom,
stkale srečo; dolgo stan
bil je moje dobe male.

Stara bruna pol stoletja
slika čas in dim;
zdaj so črna, toda zlim
silam notri ni zavetja.

Rajne matere šepeti,
skriti v molku sten,
še živijo; govor klen
oče je pustil pred leti.

Stara hiša ni umrla,
vedno še je krov
zvest in dober; samo nov
rod na sebe je oprla ...

Pojdi, veter, in pozdravi
pod gorico vas!
In obišči hraste; glas
moj raztrosi po dobravi!

Imeniten kuharski recept

Žena prosi moža, naj ji zapiše navodilo za neko jed, ki jo bo slišal v predavanju po radiu. Ker žena ne utegne ob tisti uri sedeti pri zvočniku, je mož pripravljen ugoditi njeni želji.

Zgodi se pa, da je ta nesrečni mož ujel dve postaji hkrati. Ena je oddajala kuharska navodila, druga pa telovadne vaje. Mož posluša in z vso naglico zapisuje, kar sliši:

Kakšno »zmes« je zapisal, berite:

Roke v bok! Deni pest moke na ramo. Dvigni koleno in pregiblji palce, nato pa dobro pomešaj v pol litru mleka. Vdihavaj hitro eno žlico ruma, iztegni noge ter stisni dve kuhani jabolki skozi sito. Izdihavaj, udihaj naravno ter stresi v skledo. Pozor! Ulezi se na tla ter naglo stepaj beljake treh jajc. Pripogibaj telo naprej in nazaj, dokler ne zavre. Čez 10 minut potegni posodo iz ognja ter se po životu odrgni s platneno brisačo. Dihaj normalno, še enkrat premešaj, obleci se v volneno obleko ter postavi na mizo z vinsko omako.

No, dober tek, boste najbrž rekli!

Najmočnejši človek

Kričeči lepaki so vabili občinstvo: „Vsak večer izreden spored! Za navadne cene boste videli poleg drugega sporeda še najmočnejšega človeka sveta!“

Vedno je bilo polno zijal pred lepaki. Vsi so občudovali sliko moža na njih. Kakšno mišičevje! In med tem občudovanjem je prišel prvi dan predstave.

Cirkus je bil nabito poln najrazličnejših ljudi. Najprej so nastopili razni umetniki. Zvijali so se po napetih vrvéh in skakali čez konje. Nato so prišle na vrsto umetnice. Ko so te pokazale občinstvu svojo umetnost, je prišel na vrsto pes Tim, ki je znal misliti. Nato so bile na sporedu še druge podobne zanimivosti.

Občinstvo pa je že kar težko pričakovalo, kdaj se prikaže najmočnejši človek na svetu. Končno je le stopil v areno cirkuški ravnatelj in z zvonkim glasom najavil:

„Gospoda! Slavno občinstvo! Sedaj je na vrsti najimenitnejša točka našega sporeda. Najmočnejši človek sveta! Odločil sem se, da izplačam 10.000 tistemu, ki bi premagal tega najmočnejšega človeka sveta. Ni treba, da ga položi na hrbet. Dovolj je, da ga prisili, da poklekne. Vsakdo lahko poizkusi! Nagrado lahko dobi katerikoli človek.“

Nato je stopil v areno najmočnejši človek sveta. Vse je imelo oči uprte vanj. Za trenutek se ni nihče javil. Kmalu pa stopi k ravnatelju lepo raščen mož, po poklicu mesarski pomočnik. Oblečejo ga v obleko rokoborca in borba se začne. Najmočnejši človek stopi k njemu in mu ponudi desnico. Mesar zgrabi za njegovo roko, toda hip nato se že začuje obupen krik. Mesar, ki je hotel zaslužiti 10.000, je brž izginil z arene. Dovolj mu je bilo, da mu je najmočnejši človek sveta stisnil roko.

Cirkuški ravnatelj je zopet povzel besedo:

„Slavnostno občinstvo! Iščemo drugega, resnejšega nasprotnika. Gospoda, pomislite na nagrado!“

Nekaj časa je vladala grobna tišina. Tedaj je s stojišča prekrevsalo slabotno človeče. Najmočnejši človek sveta se je s pomilovanjem ozrl nanj. Šel mu je nasproti, ga prijel za hrbet in ga dvignil visoko v zrak. Nato ga je lepo nesel nazaj med občinstvo, kjer je bilo stojišče.

Še nekaj krepkih ljudi je poskušalo svojo srečo, toda nihče ni mogel orjaku do živega. Minilo je tako pol ure. Toda najmočnejši človek je še vedno stal nepremagan v areni in nihče ni hotel več poizkusiti zaslužiti visoko nagrado.

Najmočnejši človek je že hotel zapustiti areno, ko se nenadoma zasliši od nekje ženski glas, ki ni nič kaj prijazno zvenel:

„Lopov! Končno sem te le našla! Pred tremi meseci si mi ušel in sedaj hočeš biti najmočnejši človek sveta!? No, to bomo šele videli!“

Pri zadnjih besedah je že bila v areni — njegova žena.

Najmočnejši človek je videl, da se bliža nevarnost. Bil je tako iznenaden in neprijetno presenečen, da ni niti poskušal bežati. Žena je kar pihala od jeze. Najmočnejši človek sveta, njen mož, jo je hotel pomiriti, toda brez uspeha. Kričala je vanj in ga ni pustila pri miru:

„Na kolenih me moraš prositi odpuščanja!“

In to se je tudi zgodilo. Najmočnejši človek sveta je pokleknil in jo prosil odpuščanja ...

Toda s tem je bil najmočnejši človek sveta tudi premagan. Premagala ga je njegova žena in dobila je obljubljeno nagrado, ki jo je na tak cenén način zaslužila ...

KAKO SO V LOKI PRI MENGŠU TOČO PREGANJALI

Sta v Loki loška mežnarja Franci in Ferjan sušila seno, ko se je začelo pripravljati k nevihti. Je pa rekel Ferjan:

»Franci, pejd zvanit, jest bom pa uk'p grabu.«

Franci je zvonil na vse pretege, pa se mu menda ni prav posrečilo, ker se je huda ura vedno bolj bližala. Je pa Ferjan pritekel k njemu in zavpil:

»Kako pa vendar zvaniš! Ti ne znaš! Če boš 'ko zvaniv, bo toča vso ajdo potoukva. Mor'š tkola potrč'vat: Svet' Primaž, vari, vari našo 'bogo ajdo, ajdo ...«

(Iz knjige: Marija Jagodic: Narodopisne podobe Mengša in okolice)

---

je opazoval vrsto za vrsto. Njegov pogled se je hipoma ustavil na visokem bogoslovcu.

„Franc?!“ je zašepetal.

Ogledal ga je natančneje.

„Da, Franc!“ je spet zašepetal.

V mladem bogoslovcu ni videl otroka, ki ga je nekoč zibal; v njegovem obrazu je zasledil Janezove poteze, v očeh pa neki sijaj, ki je spominjal na mater.

„Janez je prav storil, da se je izognil. Če bi Marija zagledala Franca, bi se zavesa pretrgala ...“

Mihael se je obrnil in počasi šel iz cerkve. Sveta maša se je začela, toda on ni mogel vzdržati. Nekaj ga je stiskalo za srce. Prevzemala ga je ena misel: če je tu Franc, tudi oče ne more biti daleč ...

Na ulici je zavil v prvo kavarno. Nervozno je listal po telefonskem seznamu. Naposled se je ustavil pri imenu: Jakob Vermont, Dolga ulica 10.

Hitro je plačal kavo, nato je oddirjal, kakor da bi mu gorelo za petami. Podal se je v Dolgo ulico. Trikrat je šel mimo hiše, ki je nosila številko 10. Ob vhodu je bila deska z napisom: Dr. Vermont. — Kaj naj stori? Obotavljal se je. Prijatelj bi ga gotovo z veseljem sprejel ... Toda ali sme zlorabiti Janezovo skrivnost? ... Ne ... Sklonil je glavo in počasi odšel.

*

Pred božičem se je Mihael odpeljal na obisk k Mariji in Janezu. Obiska ni bil napovedal, ker ju je hotel presenetiti.

Misel, da bo spet videl Janeza, ga je polnila z veseljem. Z otroško nestrpnostjo je pričakoval konec pota.

Ob prihodu je bilo konec niegovega veselja. Janeza se je kar ustrašil. Zdelo se mu je, da vidi le senco prejšnjega Janeza. Sprememba zraka mu ni pomagala. Marija je bila vsa obupana.

Janez je videl materino in prijateljevo bol in ko je mati z žalostjo tožila, da se njegovo stanje nič ne boljša, je veselo dejal:

„Mama, kaj tožiš! Ali ne veš, kaj je Peter včeraj pisal: da mu bom jaz ministriral pri novi maši? Do tedaj bom gotovo zdrav.“

„Kdo je ta Peter?“ je radovedno vprašal Mihael.

„Ali ne veš tega? Moj krstni boter!“

„A, tako!“

„Prečitaj to pismo!“

Mihael je čital napis: „Četrto pismo Petra II.“

Ker ni vedel, kaj to pomeni, je vprašal:

„Kaj pomeni ta napis?“

„To je neke vrste šala,“ se je smehljal bolnik. „Mojemu botru so bogoslovci zaradi vneme pri učenju napovedali, da bo postal papež in so mu nadeli ime Peter II. Meni se je to ime tako dopadlo, da sem ga prosil, naj ga v pismih rabi ... Sedaj pa čitaj kar konec pisma, drugo te ne bo zanimalo.“

Prijatelj je čital:

.....

Ne pozabi, da moraš do 2. julija na vsak način ozdraveti, ker bom takrat imel novo sveto mašo. Želel si, naj bi ta dan prosil od Boga zate posebno milost: nekaj, kar Ti je dražje od življenja. Toda, če ne boš prisoten, ne bom ničesar prosil. Glej torej, da boš čimprej zdrav.

.....

Janez je molče opazoval Mihaela. Ko je končal s čitanjem, je veselo dejal:

„Vidiš torej, Mihael, da moram na vsak način ozdraviti. Botra namreč ne smem razjeziti.“

Marija je odšla iz sobe.

„Janez,“ je z drhtečim glasom rekel Mihael, „ali me še ljubiš?“

„Mihael, kako moreš kaj takega vprašati?!“ je žalostno odgovoril bolnik.

„Zakaj potem nočeš deliti s prijateljem svojih skrbi, bolečin in svojega veselja? Zakaj prikrivaš?“

Bolnik je navidez začudeno zrl v Mihaela.

„Kaj hočeš s tem povedati?“

„Zakaj hočeš ohraniti zase skrivnost, ki je za tvojo dušo pretežko breme? Odgovori mi: zakaj si zbežal iz Verdana?“

Janez je za trenutek zardel. Kmalu se je zbral in se hotel šaliti. Mihael ga je prekinil.

„Zakaj si zahteval od botra, naj ti piše pod napačnim imenom?“

„Oprosti, Mihael! To je njegovo prvo krstno ime.“

„Dobro. In katero je drugo?“

Janez je zaprl oči. Mihael ga je prijel za roko in tiho vprašal:

„Franc, kajne?“

Iz Janezovih oči je odsevala groza.

„Mihael!“ je vztrepetal. „Za božjo voljo te prosim: molči!“

Dvignil se je v postelji ter se oprijel Mihaelove roke.

„Ne izgovarjaj njegovega imena!“ je prosil. „Mati bi umrla, če bi doznala resnico!“ (Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 19. 3.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 20. 3.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 21. 3.: 9.30 Pomlad je tu (lit. glasbena oddaja). — 13.45 Informacije — Šport — Otroci poslušajte. — SREDA, 22. 3.: 13.45 Informacije — Iz koroške literarne delavnice (pesmi Stanka Wakouniga in Antona Kuchlinga) — Za našo knjižno polico. — ČETRTEK, 23. 3.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom. — PETEK, 24. 3.: 13.45 Informacije — „Pot trpljenja — pod življenja". — SOBOTA, 25. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 19. marca: 16.30 Za otroke od 7. leta naprej: O čolnih, ribah in konjih — 17.30 Za družino: Svet poštne znamke — 17.55 Dolgouščeva družina, lahko noč za najmlajše — 18.00 Za mladino od 14. leta naprej: Kdo ve več? — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Pajkova strategija, film — 21.50 Svet Wolfganga Bauerja; portret — 22.30 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 20. marca: 18.00 Pogled v preteklost filma — 18.25 Dolgouščeva družina, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Prašiček Dick — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Bonanza — 21.05 Šola za starše: „Zadržanje pred tujci" — 21.15 Prometni obzornik — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 21. marca: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Dolgouščeva družina, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika z Južno Tirolsko — 18.55 Živalski raji — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.05 Pobeg v verigah, kriminalni film — 22.40 Čas v sliki.

SREDA, 22. marca: 10.00 Televizija v šoli: Beli kraj — 10.30 Inštrumenti tehnike — 11.00 Program za delavce: Pobeg v verigah — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Spomladanski izlet — 17.10 Za otroke od 11. leta naprej: Mali športni ABC — 17.35 Lassie; pasja zgodba — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Dolgouščeva družina, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Kuhinja v televiziji — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Tri dežele — skrb: Smeti — 21.20 Italijan, od Thomasa Bernharda — 22.30 Čas v sliki.

ČETRTEK, 23. marca: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.30 Gost pri Thomasu Bernhardu — 11.30 To je London — 12.30 Vzgoja k človečnosti — 18.00 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 18.25 Dolgouščeva družina, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Športni mozaik — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Švedinje ljubijo drugače, noben pornografski film — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Svet ikon. Poročilo o zgodovini in tehniki ikon.

PETEK, 24. marca: 10.00 do 13.00 Svetovno prvenstvo v smuških poletih. Prenos iz Planice — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Dolgouščeva družina — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Deklice v oblakih — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: „Umor" — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki — 22.30 „Možje, ki ljubijo življenje", film iz zdravniškega okolja.

SOBOTA, 25. marca: 10.00 do 13.00 Svetovno prvenstvo v smuških poletih. Prenos iz Planice — 14.00 Koncert ORF — 15.00 Za otroke od 5. leta naprej: — Hišica — 15.25 Trampyjeve sanje — 15.45 Za otroke od 11. leta dalje: Abu, sin puščave — 16.15 Za družino: Novo na trgu oblačil — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Dolgouščeva družina — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Želi si kaj? Prenos z Dunaja — 21.35 Šport — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Shuka, film Divjega zapada.

Na JOŽEFOVO, v soboto, dne 18. III. 1972

V PODJUNSKI TRGOVSKI CENTER - V DOBRLO VAS!

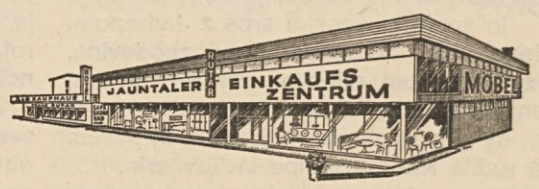

Kakor vedno: največja izbira blaga v Podjuni in veliko žrebanje! Dobitke v vrednosti nad 50.000.— šilingov razstavlja:

RUTAR - Center

A-9141 DOBRLA VAS — Telefon 0 42 36 — 281

Kozmonavta je zmučila Zemlja

Ameriški vesoljec Aldrin je moral na zdravljenje v bolnišnico za duševne bolnike, zato je zapustil NASA

Slava je često zelo draga. To je najbolje občutil na lastni koži Edwin Aldrin, ameriški kozmonavt, ki je drugi stopil na Luno. Kakor se je zvedelo, je moral Aldrin v bolnišnico za duševne bolezni, da se je opomogel.

Ameriški kozmonavt Edwin Aldrin je povedal, da ga je njegova slava tako utrudila, tako izčrpala, da je moral za mesec dni v bolnišnico za duševno bolne, da pa se je to ohranilo v največji tajnosti zato, ker se o duševnih motnjah zelo nerado govori in ker bi vest o tem bila mogla spraviti v nevarnost nadaljnji program vesoljskih raziskav, predvsem ponovnih poletov na Luno.

Kakor vemo, je bil Edwin Aldrin na Luni v juliju 1969 skupno z njegovim kolegom Neilom Armstrongom. Preden je šel na Luno, se je moral Aldrin veliko pripravljati, podobno kot njegov kolega Armstrong in kot vsi kozmonavti, ki se pripravljajo na tolikšne podvige. Prav tako ni bilo malo ves načrt izpeljati. In vendar je rekel Aldrin, da je bilo potovanje na Luno igrača s tem, kar je sledilo pozneje. Ko so namreč trije pogumni kozmonavti te odprave prišli spet na Zemljo, so imeli toliko dela, sprejemov, pregledov, poročil in vsega drugega, da je Aldrina to dobesedno uničilo. Aldrin, ki je bil pred svojim poletom na Luno tako samozavesten, je bil nato duševno tako utrujen in živčno napet, kot bi bil prazen in votel, tako da se v trenutkih ni niti znašel. Tistega dne, ko je moral spregovoriti pred ameriškim kongresom, je bil tako prestrašen, da je bil to napor, ki je bil neprimerno večji kot polet na Luno.

In prav tedaj je bil sklenil zapustiti astronavtiko in preiti k letalstvu. Aldrin v zvezi s tem dobesedno pravi: „Vedel sem, da sem bolan. Zato sem se posvetoval z zdravniki, ki so mi svetovali, naj grem v bolnišnico. Dali so me v vojaško bolnišnico v Wilford Hallu, kjer sem ostal mesec dni... Tedaj se je reklo, da grem v bolnišnico zaradi neke stare rane na vratu."

Sedaj je bivši kozmonavt poveljnik pilotske šole v Edwardsu v Californiji. Vendar se niti tu ne počuti najbolje in je že najavil svojo ostavko.

● Ob priliki svojega obiska na Dunaju je gen. tajnik OZN **dr. Kurt Waldheim** govoril o Zvezi združenih narodov in našteval vse pomanjkljivosti te organizacije, pač pa poudaril, da je kljub svojim napakam vendar do sedaj preprečila izbruh nove svetovne vojne.

● **Tekom januarja 1972** se je število nočitev inozemskih turistov na Koroškem povečalo za 18,9 odst. Nočitev turistov iz Nemčije so našteli 93.000, pri Jugoslovanih so našteli 20.000 nočitev, kar pomeni povečanje za 5.000 ali 32.2 odst., za goste iz Italije so naštoli 2800 nočitev in za goste iz Anglije 1400.

● **Zopet Vetrinj.** Kakor poročajo razni listi, bodo za novo celovško univerzo pripravili del prostorov v samostanu Vetrinj, čeprav je svoj čas dežela odklonila vetrinjski samostan kot plebiscitno darilo države.

● **Na avstrijski televiziji** stane reklama za 30 sekund = pol minute 84.00 šilingov, torej za eno sekundo od 2000 do 3000 šilingov.

● **Romunija** bo dobavila Izraelu nadomestne dele za tisto orožje, ki so ga Izraelci zajeli 1967 tekom šestdnevne vojne z Arabci in ga je Arabcem prodala Sovjetska zveza.

VABILO

Podporno društvo proti požarnim škodam v Selah, vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, 19. marca t. l., po drugi maši pri Mažeju.

Predsednik

Za naše podjetje iščemo pleskarske pomočnike in vajence.
Stanovanje na razpolago.
Kličite nas telefonsko
0 42 22 - 32 4 54, Klagenfurt — Celovec

Hans Scarsini
pleskarski mojster
Koningsberger Straße 20

Dobra sadna drevesca in jagodno grmičevje dobite samo v drevesnici
MARKO POLZER, pd. Lazar
Št. Vid v Podjuni

Rožanski dom
potrebuje še za letošnjo sezono servirke, sobarice in kuhinjske pomočnice
Izredno dobra plača!
Obrnite se na **„ROŽANSKI DOM"**
Št. Jakob v Rožu, telefon 0 42 53 - 241

Damska moda
Scheibel
v veliki izbiri v strokovni trgovini
Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 83 3 95

STIHL 050AV
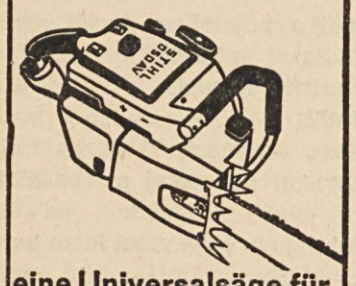

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.
STIHL

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek
ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2
9141 Eberndorf — Dobrla vas
Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!

Pomladanski plašči, balonski, Hubertus in plašči za narodne noše
V STROKOVNI TRGOVINI ZA PLAŠČE
V. TARMANN
Klagenfurt — Celovec
Völkermarkter Straße 16 in Burggasse 8

Kleine Landwirtschaft zu kaufen gesucht. Barzahlung. Zuschriften unter Nr. 71.679 an IWG Klagenfurt.

Gerade noch Zeit für eine hübsche Handarbeit (zum Muttertag, für Ostern). Gobeline-Bilder, Polster und Knüpfteppiche in der **WOLLBAR** bei der Kapuzinerkirche, Klagenfurt.

RICCAR - ADLER
šivalne stroje
■ **MENJALNA AKCIJA**
V zameno vzamemo stare šivalne stroje ter razne rabljene kmetijske stroje. Plačamo šil. 300.— do 1.200.— za rabljen stroj.
Pridite ali pišite na trgovino
Adolf in Katarina
KRIVOGRAD
9143 Šmihel pri Pliberku
Telefon 0 42 35 - 34 1 97

Naš tednik Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6.69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 60.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.